

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

Katedra bankovníctví a pojišťovnictví

Studijní obor: Bankovníctví a pojišťovnictví

Analýza dopadů novely zákona o spotřebitelském úvěru na bankovní sektor ČR

Autor práce:

Lenka Potužníková

Vedoucí práce:

doc. Ing. Petr Dvořák, Ph.D.

Rok obhajoby:

2017

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Analýza dopadů novely zákona o spotřebitelském úvěru na bankovní sektor ČR“ jsem vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v příloženém seznamu.

V Praze dne 21. 5. 2017

.....
Lenka Potužníková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu diplomové práce doc. Ing. Petru Dvořákovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a za čas, který mi věnoval při zpracování této práce. Díky zvolení tématu týkajícího se spotřebitelských úvěrů jsem měla možnost diskutovat ze zajímavými lidmi, kteří v tomto oboru působí. Vzhledem k tomu, že je není možné jmenovat, ráda bych jim touto cestou poděkovala za inspiraci, kterou mi poskytli.

Anotace:

Předmětem diplomové práce nazvané „Analýza dopadů novely zákona o spotřebitelském úvěru na bankovní sektor ČR" je novela zákona o spotřebitelském úvěru účinná od 1. 12. 2016 a její předpokládané dopady na bankovní sektor včetně úvahy nad opodstatněním některých ustanovení zákona. Cílem této práce je přehledné shrnutí základních změn, které vyplývají z nové legislativy a nastínění s nimi spojených otázek, zmapování tendencí na trhu spotřebitelských úvěrů z makro a mikro pohledu a rozpoznání případných rizik a příležitostí v souvislosti v novelou zákona. Data jsou zpracována pomocí metody jednoduché popisné statistiky s využitím grafických metod a slovních komentářů.

Klíčová slova: novela zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní sektor, ochrana spotřebitele, tendence ve vývoji, Česká republika

Annotation

The subject of the thesis called “Analysis of the impacts of the Amendment to the Consumer Credit Act on the banking sector of the Czech Republic” is the Amendment to the Consumer Credit Act effective since 1.12.2016 and its presumed impact on banking sector including the consideration of the justification of some provisions of the Act. The objective of this thesis is a clear summary of fundamental changes which waste from new legislative and outlining the related questions, mapping the consumer credit market tendencies from macro and micro view and recognition of possible risks and opportunities related to the amendment. The data are processed using the simple descriptive statistics method with use of graphic methods and word comments.

Key words: the Amendment to the Consumer Credit Act, banking sector, consumer protection, trends of development, the Czech Republic

OBSAH

Úvod.....	7
1. Novela zákona o spotřebitelském úvěru.....	9
1.1 Legislativní rámec	9
1.2 Vymezení klíčových pojmů zákona	11
1.2.1 Spotřebitelský úvěr	11
1.2.2 Vymezení pojmů dle § 3 zákona	12
2. Změny plynoucí z novely zákona pro bankovní sektor.....	15
2.1 Zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru.....	15
2.1.1 Samostatný zprostředkovatel	16
2.1.2 Vázaný zástupce	17
2.1.3 Zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru.....	18
2.2 Registr	18
2.3 Osobní předpoklady pro uskutečňování činnosti	20
2.3.1 Odborná způsobilost	20
2.3.2 Důvěryhodnost.....	23
2.4 Posouzení úvěruschopnosti a poskytnutí rady.....	23
2.5 Informační povinnost vůči spotřebiteli.....	25
2.5.1 Povinné informace uváděné v reklamě	25
2.6 Doba na rozmyšlenou.....	28
2.7 Některé smluvní podmínky	29
2.7.1 Omezení použití směnky nebo šeku	29
2.7.2 Zajištění spotřebitelského úvěru	30
2.7.3 Omezení rizik u cizoměnového úvěru	32
2.8 Předčasné splacení spotřebitelského úvěru	33
2.9 Omezení plateb souvisejících s prodloužením spotřebitele	34

2.10	Roční procentní sazby nákladů	36
2.11	Další ustanovení	37
3.	Rizika vyplývají pro bankovní sektor v souvislosti s novelou zákona	39
4.	Reálná data za bankovní sektor v ČR	42
4.1	Oblast spotřebitelských úvěrů na bydlení	42
4.2	Vývojové tendence v bilancích bank	51
4.2.1	Data za bankovní sektor celkem	51
4.2.2	Data z výroční zprávy komerční banky, a. S.	55
4.2.3	Data z výroční zprávy skupiny ČSOB, a. S.	60
4.2.4	Data z výroční zprávy skupiny české spořitelny za rok 2016	67
	Závěr	72
	Přehled bibliografických záznamů	74
	Literární zdroje	74
	Elektronické zdroje	75
	Právní předpisy	77
	Seznam grafů	78
	Seznam obrázků	78
	Seznam tabulek	78
	Seznam vzorců	78
	Seznam příloh	79
	Seznam zkratk	80
	Přílohy	81

ÚVOD

Spotřebitelský úvěr, hypoteční úvěr. Toto jsou dvě slova, bez kterých si dle nejrůznějších statistik občané České republiky neumí představit svůj život. Motivováni nízkými úrokovými sazbami typickými pro současný vývoj na trhu a pravděpodobně také známým skotským příslovím: „*Nežeň se pro peníze! Můžeš si je vypůjčit levněji.*“ se neváhají zadlužit na desítky let dopředu a snížit tak svou budoucí spotřebu.

Při rozhodování domácností, zda uzavřít smlouvu o spotřebitelském případně jiném úvěru by zásadní roli hrát úroková sazba neměla. Nicméně tento motiv u spotřebitelů převažuje a v kombinaci s nízkou finanční gramotností subjektů na straně poptávky může mít fatální následky pro vývoj ekonomiky státu.

Problematika zadluženosti sektoru domácností je v současné době velmi aktuální a často diskutovaná. Je předmětem debat zkušených ekonomů zastávajících vysoké pozice v ČNB, politiků v poslanecké sněmovně, ale také obyčejných občanů toužících po vlastním bydlení. Dle názorů mnohých je určitá míra zadlužení pro ekonomický vývoj prospěšná. V případě, že je tato hranice překročena a dojde k neočekávané události, je předluženost domácností zdrojem nestability celého finančního systému jako to bylo možné pozorovat před vypuknutím globální finanční krize.

V takovém případě nastupují zákonodárci, kteří ve snaze upevnit své politické postavení skrze ochranu spotřebitele a nutností adekvátní reakce v případě výše zmíněných událostí přijímají legislativu, která nemusí být vždy prospěšná. Může brzdit přirozený vývoj, zatěžovat regulované subjekty a omezovat konkurenční prostředí. Pokud je taková úprava špatně komunikována, může vnést nejasnosti do dříve stabilně fungujícího prostředí. Motiv ochrany spotřebitele může být také narušen z důvodu nízké finanční gramotnosti a přenést tuto odpovědnost na poskytovatele a zprostředkovatele nemusí být nejlepším řešením, protože spotřebitel může ukolébán pocitem dostatečné ochrany ze strany legislativního aparátu uskutečňovat neadekvátní rozhodnutí.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou globální finanční krize v podmínkách České republiky a zvolení tohoto tématu je určitým posunem v této oblasti.

Schválení novely zákona o spotřebitelském úvěru tak přineslo možnost zabývat se podobnou problematikou z jiného úhlu pohledu.

V této diplomové práci je nejprve věnována pozornost výchozí úpravě a nadefinování základních pojmů, které jsou v průběhu práce zmiňovány. Problematicke změn, které s sebou přinesla novela zákona, je věnována druhá kapitola. Zároveň jsou zde nastíněny možné problémy, které by v souvislosti s implementací neměly být opomíjeny jak ze strany poskytovatelů, zprostředkovatelů, spotřebitelů, tak ze strany regulatorních orgánů.

Každá úprava legislativy s sebou přináší různá rizika. Pokud je chce regulovaná instituce efektivně řídit, měla by být schopna tato rizika identifikovat. Této problematice je věnována kapitola 3 – Rizika vyplývající pro bankovní sektor v souvislosti s novelou zákona.

Zajímavou oblastí, která je spojena s každou novou normou, je zkoumání jejich dopadů. Vzhledem ke krátké účinnosti zákona není možné dopady objektivně posoudit a z tohoto důvodu je v poslední kapitole věnována pozornost tendencím na poli spotřebitelských úvěrů, které pomohou již předznamenávat určité dopady zákona o spotřebitelském úvěru na bankovní sektor ČR.

Cílem této práce je přehledné shrnutí základních změn vyplývajících z nové legislativy, nastínění oblastí, které mohou být spojeny s potenciálními problémy a pomocí metod popisné statistiky a také grafických metod mapování tendencí v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů nejprve prostřednictvím makro pohledu za celý bankovní sektor a poté na vybraných významných zástupcích tohoto sektoru.

Za hlavní přínos této práce lze považovat ucelený přehled změn, které nastaly v souvislosti s novelou zákona o spotřebitelském úvěru, celkové zamyšlení nad danou problematikou a tím nastínění oblastí, které jsou úzce propojeny s problematikou poskytování spotřebitelských úvěrů. Neméně zajímavé je mapování tendencí ve výkazech bankovního sektoru ČR.

Z důvodu omezeného rozsahu případně možného vzdálení se od tématu není možné některým zajímavým oblastem věnovat zvýšenou pozornost.

1. NOVELA ZÁKONA O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU

1.1 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Výchozí normou v oblasti spotřebitelského úvěru s účinností od 1. 12. 2016 je zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, který je transpozicí tří směrnic Evropské unie: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS, směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010. Přímo použitelným předpisem je nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. září 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru.¹

Dle nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 je vhodné zavést ucelený systém pojištění odpovědnosti zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů. Východiskem pro pojištění odpovědnosti zprostředkovatelů úvěru bylo obdobné pojištění zprostředkovatelů pojištění stanovené směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES o zprostředkování pojištění. Nařízení pro zprostředkovatele úvěru stanovuje pouze minimální limity pojištění vztahující se k jednotlivé pojistné události a pro pojistné události v souhrnu.² Skutečná výše pojistné částky ohraničená minimálními limity je plně v kompetenci příslušných jurisdikcí.³

---

¹ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 1.

² Jedná se o 460 tis. EUR za každou jednotlivou pojistnou událost a 750 tis. EUR souhrnně pro pojistné události připadající na kalendářní rok.

³ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. 9. 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru. *Úřední věstník Evropské unie*. [online]. 2014. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1125&rid=1>>.

V podmínkách České republiky (dále jen ČR) je problematika spotřebitelského úvěru dále nově upravena zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru.⁴

Prováděcím právním předpisem v oblasti povinných náležitostí žádostí, které osvědčují splnění podmínek pro činnost nebankovního poskytovatele a další, je vyhláška č. 381/2016 Sb., o žádostech, oznámeních a předkládání výkazů podle zákona o spotřebitelském úvěru.

Nová legislativa klade výrazný důraz na rozsah odborných znalostí a dovedností poskytovatelů a zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru. Podrobná úprava je obsažena ve vyhlášce č. 384/2016 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci spotřebitelského úvěru.

Metodické pokyny a výkladové materiály zaměřují svoji pozornost na specifikaci některých ustanovení zákona, které byly předmětem četných dotazů ze strany bankovních i nebankovních subjektů. Dále je pozornost věnována postoupení pohledávek v souladu s novelou zákona o spotřebitelském úvěru, dokladům požadovaným jako podklad k prokázání původu prostředků, jež jsou vloženy do základního kapitálu (případně užity k nabytí podílu) společnosti poskytující spotřebitelský úvěr.

Pro nebankovní poskytovatele je klíčovým materiálem metodika k podávání žádostí o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru.

Dlouho očekávaným materiálem, který má osvětlit testování odbornosti poskytovatelů a zprostředkovatelů všech skupin spotřebitelského úvěru, je dohledový benchmark č. 1/2017, který upravuje způsob generování testů při pořádání odborných zkoušek dle zákona o spotřebitelském úvěru. K dispozici jsou též seznamy zkouškových otázek platné od 17. 3. 2017.

Všechny tyto zákonné a podzákonné normy a další materiály jsou relevantním a výchozím zdrojem informací této práce a jsou veřejně v ucelené podobě k dispozici na internetových stránkách regulátora.⁵

---

⁴ Jedná se především o zákon o České obchodní inspekci, o bankách jakož i spořitelních a úvěrních družstvech a stavebních spořitelnách, živnostenský zákon, zákon o soudních poplatcích a zákon o České národní bance (dále jen ČNB). Úplný výčet je uveden v textu zákona.

⁵ Česká národní banka. ČNB: *Ochrana spotřebitele a spotřebitelský úvěr* [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

1.2 VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ ZÁKONA

Cílem této práce není věnovat pozornost všem pojmům vymezených zákonem, ale zaměřit se a definovat pojmy, které mají relevantní vztah ke změnám vyplývajícím z novely zákona o spotřebitelském úvěru.

Předmětem úpravy zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru je činnost některých osob majících povolení poskytovat či zprostředkovávat spotřebitelský úvěr včetně jejich práv a povinností a úprava kompetencí správních orgánů v oblasti spotřebitelských úvěrů.⁶

1.2.1 SPOTŘEBITELSKÝ ÚVĚR

Zákon definuje několik typů spotřebitelských úvěrů:

- klasický spotřebitelský úvěr;
- spotřebitelský úvěr na bydlení;
- vázaný spotřebitelský úvěr;
- kombinovaný spotřebitelský úvěr.

Dle textu zákona je klasickým spotřebitelským úvěrem odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr, případně obdobná finanční služba, která je poskytnuta či zprostředkována spotřebiteli.

Oproti tomu spotřebitelský úvěr na bydlení je v určitém vztahu k nemovité věci, ať se jedná o výstavbu, převod podílu, nabytí, úpravu stavby, splacení dříve poskytnutého úvěru či úhradu nákladů spojených s nemovitostí.

Vázaný spotřebitelský úvěr je typicky poskytnut na pořízení věci a poskytnutí služby v případech, kdy je ve smlouvě zboží či služba přesně vymezena, prodávající je současně v pozici poskytovatele, případně poskytovatel využije prodávajícího jako zprostředkovatele.

<https://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitalsky_uver/>.

⁶ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 1.

Kombinovaným spotřebitelským úvěrem je myšleno spojení spotřebitelského úvěru na bydlení a jiného než spotřebitelského úvěru na bydlení. O použité právní úpravě pak rozhoduje převažující účel kombinovaného úvěru.⁷

1.2.2 VYMEZENÍ POJMŮ DLE § 3 ZÁKONA

V novele zákona o spotřebitelském úvěru je oproti původní normě, zákonu č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru ve znění pozdějších předpisů, která nabízela omezený výčet definic bazických pojmů, uveden vyčerpávající výčet slovních zavedení a objasnění obsahu.

Poskytování vs. zprostředkování spotřebitelského úvěru

Obsah těchto dvou pojmů se více méně liší pouze v osobě reálně sjednávající úvěr. Osoba poskytující úvěr je dle litery zákona podnikatel poskytující spotřebitelský úvěr na základě přiděleného oprávnění provozovat tuto činnost. Zprostředkovatelem je myšlen podnikatel mající dle zákona povolení zprostředkovávat sjednání spotřebitelského úvěru.

Na rozdíl od poskytovatele, který jedná vlastním jménem a na vlastní účet, zprostředkovatel vystupuje jako osoba jednající jménem a na účet spotřebitele či poskytovatele. Poskytnutím či zprostředkováním je dále v detailu myšleno nabízení možnosti sjednat úvěr, předkládání návrhů, provádění přípravných prací, sjednání úvěru a výkon práv a plnění plynoucích ze smlouvy o úvěru.

Posouzení úvěruschopnosti

Posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr je významnou změnou oproti původnímu předpisu a bude jí dále v této práci věnována bližší pozornost.

Skupina odbornosti

Na základě skupiny odbornosti bude moci oprávněná osoba poskytovat případně zprostředkovávat úvěry v daných oblastech dle svého zařazení:

- spotřebitelský úvěry jiný než na bydlení;
- vázaný spotřebitelský úvěr;

---

⁷ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 2.

- spotřebitelský úvěr na bydlení.

Problematicke zajišťování odbornosti bude dále věnována pozornost v dalším textu.

Kapitál nebankovního subjektu

Třebaže hlavním tématem této práce jsou bankovní subjekty, je záhodno zmínit i úpravu a pojmy týkající se nebankovních subjektů, která bude mít do jisté míry na nebankovní sektor nepřímý vliv.

Kapitál nebankovního subjektu je definován jako vlastní kapitál snížený o pohledávky v oblastech nesplaceného vlastního jmění, emisního ážia a příplatky do fondů. Počáteční kapitál je pak součtem splaceného základního kapitálu, splaceného emisního ážia, povinných a ostatních fondů a čistého nerozděleného zisku případně čisté neuhrazené ztráty.⁸

Roční procentní sazba nákladů

Pro porovnání jsou uvedeny definice z původní a stávající úpravy a pro účely zákona se rozumí:

„Roční procentní sazbou nákladů na spotřebitelský úvěr, celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru.“⁹

„Roční procentní sazbou nákladů, celkové náklady spotřebitelského úvěru vyjádřené jako roční procento z celkové výše spotřebitelského úvěru, které se počítá podle vzorce uvedeného v příloze č. 1 k tomuto zákonu.“¹⁰

Na základě rozboru obou definic je patrný posun směrem k propracovanějšímu vymezení obsahu a stanovení mantinelů za účelem zabránění manipulace s textem zákona.

---

⁸ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 3.

⁹ Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. *Sbírka zákonů*. 21. 4. 2010. § 3 písm. d).

¹⁰ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 3 odst. 2 písm. b).

Celková částka, kterou má spotřebitel uhradit

Celková částka je souhrnem celkové výše spotřebitelského úvěru a celkových nákladů úvěru. Pro tyto účely jsou dále definovány celkové náklady jako veškeré úroky, provize, daně a poplatky a další analogická peněžitá plnění mimo nákladů na notáře a výše spotřebitelského úvěru jako součet částek daných k dispozici spotřebiteli.

Zápůjční a pevná zápůjční úroková sazba

Rozdíl mezi oběma sazbami spočívá v období, pro která jsou stanoveny. Zápůjční úroková sazba je stanovena pevně či pohyblivě ročně a je uplatněna vůči čerpané výši úvěru. Pevná zápůjční úroková sazba je zjednodušeně pro účely zákona stanovena jako sazba sjednaná mezi poskytovatelem a spotřebitelem pro celkovou dobu trvání úvěru.

Překročení a možnost přecherpání

Možnost přecherpání je dle zákona explicitní ujednání zajišťující možnost získat prostředky, které přesahují aktivní zůstatek účtu spotřebitele. Překročením je rozuměno faktické zpřístupnění peněžních prostředků, které je větší než možnost přecherpání, případně zůstatek účtu spotřebitele.

Referenční úroková sazba

Referenční úroková sazba je bazickou sazbou pro výpočet úroku veřejně přístupná, neovlivnitelná a ověřitelná.

Spotřebitelský úvěr na bydlení s podílem na hodnotě nemovitosti

U tohoto typu úvěru je jistina, která má být splacena, určena na základě obligatorně stanoveného procentního podílu hodnoty nemovitosti v momentu splácení jistiny.¹¹

---

¹¹ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 3.

2. ZMĚNY PLYNOUCÍ Z NOVELY ZÁKONA PRO BANKOVNÍ SEKTOR

Hlavním cílem nové úpravy je větší ochrana spotřebitele a zlepšení jeho postavení vůči institucím poskytujícím spotřebitelský úvěr. Nicméně snahu zákonodárců lze označit do značné míry jako nepřiměřenou. Úprava, která téměř veškerou odpovědnost přesouvá na bankovní a nebankovní instituce, dále zatěžuje administrativní aparát a nepřímo může přispět k růstu nákladů v již tak dost regulovaném prostředí finančního trhu. Dále některá ustanovení mohou působit jako omezující konkurence a přispívající k lhostejnosti spotřebitelů při výběru poskytovatele či zprostředkovatele v domnění, že zákon je v případě očekávaných i neočekávaných potíží ochrání.

V následujících subkapitolách jsou přehledně shrnuty hlavní změny, které přinesla novela zákona, a případně nastíněny otázky, kterými se banka v rámci svého risk managementu bude chtít nechtět muset zabývat. V příloze 1 je uveden stručný přehled změn týkajících se nebankovních poskytovatelů, jejichž existence má nepřímý dopad na bankovní sektor ČR.

2.1 ZPROSTŘEDKOVATELÉ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

Zásadní změnou je oblast zprostředkování spotřebitelského úvěru, které budou moci nově zprostředkovávat jen k tomu oprávněné osoby. Zákon nově definuje osoby s možností zprostředkovávat spotřebitelský úvěr a tyto zprostředkovatele jsou rozděleni do čtyř následujících kategorií:

- samostatný zprostředkovatel;
- vázaný zástupce;
- zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru;
- zahraniční zprostředkovatel.¹²

Podobné členění lze nalézt v úpravě odvětví pojišťovnictví, kde přesně vydefinované profily přispěly k pročištění trhu pojišťovacích zprostředkovatelů a zvýšily tak jejich důvěryhodnost. Pokud se zaměříme na otázku, zda je tato úprava užitečná v praxi, pro spotřebitele je jistě potěšující, že je nově specifikován zprostředkovatel a dle jeho

---

¹² Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 16.

zařazení mezi jednotlivé výše uvedené skupiny vymezeny pravomoci. Navíc je spotřebitel chráněn před podvodným jednáním subjektů, které se za zprostředkovatele mohou vydávat a s cílem vlastního obohacení a neodbornou péčí uškodit spotřebiteli jako tomu bylo v minulosti. Při styku s údajným zprostředkovatelem není těžké ověřit, zda se jedná o zprostředkovatele vedeného v registru ČNB a zabránit tak případnému vzniku škody. I v případě odborné péče ze strany solidního zprostředkovatele je možné způsobit při výkonu svého povolání škody a pro tyto účely je možnost uspokojit takto vzniklou škodu z pojištění odpovědnosti pro obě strany vítaná.

Na druhou stranu jsou s úpravou spojeny značné dodatečné náklady, které bude třeba uhradit v souvislosti registry, ověřováním odbornosti, školeními a podobně. I když je registrace povinná pro všechny zprostředkovatele, může k dojít růstu požadovaného ohodnocení takovýchto osob v souvislosti s jejich „zvýšenou“ odborností.

Domnívám se, že tato úprava vnese světlo do složitého prostředí zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů a pomůže tak spotřebitelům lépe se orientovat v dané oblasti. Při snaze řídit efektivně své náklady a výnosy by u zprostředkovatelů nemělo docházet k růstům případných provizí a tento proces by měl být dále podpořen existencí poměrně rozsáhlého konkurenčního prostředí.

V následujících podkapitolách je stručně popsána činnost a požadavky kladené na jednotlivé skupiny zprostředkovatelů.

2.1.1 SAMOSTATNÝ ZPROSTŘEDKOVATEL

Pod tímto pojmem si lze představit osobu (fyzická či právnická), která je oprávněna na základě speciálního povolení ČNB zprostředkovávat spotřebitelský úvěr. Zprostředkovatel je oprávněn na základě smlouvy spolupracovat s neomezeným množstvím poskytovatelů či přímo spotřebitelem.

K získání oprávnění je samostatný zprostředkovatel povinen splnit řadu podmínek, mezi nimiž nalezneme i požadavek na odbornou způsobilost. V zákoně je výslovně zakázán souběh zprostředkovatelských činností. Z toho vyplývá, že ČNB vydá oprávnění pouze v případě, že osoba dosud není držitelem ani jednoho z výše uvedených oprávnění.

Stejně jako je tomu v případě nebankovních poskytovatelů i pro osoby oprávněné zprostředkovávat spotřebitelský úvěr je zřízen registr spravovaný ČNB. Oprávnění

k činnosti je uděleno na období výrazně kratší, než je tomu u nebankovních poskytovatelů. Toto období je ohraničeno datem zápisu do registru a jeho trvání je ukončeno posledním dnem kalendářního roku následujícím po roce zapsání. Stejně jako je tomu v případě nebankovních poskytovatelů, oprávnění je automaticky prodlouženo po zaplacení správního poplatku.

Z oblasti pojišťovnictví je též nově převzata povinnost pojištění pro případné náhrady škod způsobených nedodržením povinností zprostředkovatele stanovených zákonem.

Samostatný zprostředkovatel může být zastoupen pouze pracovníkem či vázaným zástupcem, a i na tyto osoby se vztahuje požadavek odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zároveň jsou stanovena pravidla jejich odměňování s cílem zajistit nejlepší zájmy spotřebitele.¹³

2.1.2 VÁZANÝ ZÁSTUPCE

Vázaný zástupce je na základě zápisu do registru vázaných zástupců spravovaného ČNB oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr pro jednoho zastoupeného na základě s ním uzavřené smlouvy.

Pro zápis do registru je nutné splnit několik podmínek stanovených zákonem:

- podmínka omezující provozování ostatních zprostředkovatelských činností včetně vázaného zástupce;
- poskytnuté údaje umožňují přesnou identifikaci.

Doba zápisu do registru je omezena na 5 pracovních dnů. Oznámení zastoupení ČNB provádí zastoupený. I zde je doba trvání oprávnění k činnosti navázána na úhradu správního poplatku. Pro zastoupení vázaného zástupce je jedinou zákonem povolenou možností zastoupení pracovníkem.

Velmi přesně je upravena přičitatelnost protiprávního činu vázaného zástupce a odpovědnost zastoupeného za správní delikt spáchaný ze strany vázaného zástupce.¹⁴ Otázkou ovšem zůstává prokazatelnost nesprávného výběru samostatného zprostředkovatele ze strany poskytovatele.

---

¹³ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 17-26.

¹⁴ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 27-36.

2.1.3 ZPROSTŘEDKOVATEL VÁZANÉHO SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

Jeho činnost spočívá ve zprostředkování vázaného spotřebitelského úvěru, který je poskytnut k financování zboží nebo služby, která je pro zprostředkovatele předmětem podnikání.

Ukončení zastoupení, zápis do registru, oznámení zastoupeného a vznik a trvání oprávnění jsou analogické úpravě vázaného zástupce.¹⁵

Činnost zprostředkovatele na území hostitelského členského státu je záměrně vynechána z důvodu nepříliš vysoké relevance. Zprostředkovatelská činnost zahraničního subjektu na území ČR je možná na základě již zakořeněného institutu passportování případně prostřednictvím pobočky.¹⁶

Při zamyšlení nad praktickými dopady například pro společnosti, které v současné době sdružují poradce (jako například OVB, Partners a Fincentrum) budou tyto společnosti pravděpodobně zaregistrovány jako samostatní zprostředkovatelé. Poradci či jiní představitelé těchto společností se stanou vázanými zástupci a tento vázaný zástupce bude podléhat pouze tomuto jednomu samostatnému zprostředkovateli. Změna z tohoto pohledu nepůsobí tak razantně, ale pro tyto společnosti tím nastalo období, kdy byly a budou nuceny přesně vyprofilovat pozice, které budou povinny žádat o registraci.

2.2 REGISTR

Významnou změnou, kterou přinesla novela zákona, je zřízení registru spravovaného ČNB. Účelem registru je zamezení nepoctivých praktik zprostředkovatelů a nebankovních poskytovatelů a zároveň zajištění určité úrovně odbornosti osob, se kterými přichází spotřebitel přímo či nepřímo do styku.

Pro upřesnění je uveden výčet osob zapisovaných do registru:

- nebankovního poskytovatele;
- samostatného zprostředkovatele;
- vázaného zástupce;
- zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru;

---

¹⁵ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 37-45.

¹⁶ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 46-52.

- zahraničního zprostředkovatele.¹⁷

TABULKA 1 - POČTY SUBJEKTŮ DLE OBDOBÍ A SKUPINY

Skupina	Počet subjektů ve skupině vzniklých v období:					
	1-30.11.2016	1-31.12.2016	1-31.1.2017	1-28.2.2017	1-31.3.2017	
Poskytovatelé sú v přechodném období	0	8	4	91	4	
Zprostředkovatelé sú v přechodném období	0	23	57	210	10	
Nebankovní poskytovatelé sú	0	0	0	0	0	
Samostatní zprostředkovatelé sú	0	0	0	7	50	
Vázaní zástupci dle zákona o sú	0	3 514	6 880	7 871	4 771	
Zprostředkovatelé vázaného sú	0	0	502	718	556	
Zahraniční zprostředkovatele sú na bydlení	0	0	1	0	0	
Akreditované osoby dle zákona o sú	0	0	0	0	7	

Zdroj dat: Česká národní banka, vlastní zpracování¹⁸

Poskytovatelé a zprostředkovatelé jsou do databáze (registru) zapisováni na základě žádosti zaslané prostřednictvím aplikace REGIS, datovou schránkou, případně emailem, který je opatřen elektronickým podpisem.

Z tabulky 1 vyplývá, že na území České republiky k datu 31. 3. 2017 působí 57 samostatných zprostředkovatelů, více než 23 tisíc vázaných zástupců a téměř 1 800 zprostředkovatelů vázaného spotřebitelského úvěru. Stav počtu nebankovních poskytovatelů je ovlivněn 6 měsíčním přechodným obdobím stanoveným v zákoně. Akreditovanou osobou je myšlena osoba ověřující odbornost subjektů na základě akreditace ČNB (viz. personální předpoklady k provozování činnosti).

Registr subjektů je užitečnou informací pro spotřebitele, kteří si zde jednoduše mohou ověřit, zda osoba, se kterou jednají, má oprávnění k této činnosti. Jak již bylo výše zmíněno, vyprofilování kompetencí jednotlivých zprostředkovatelů a možnost jejich ověření v registru může v budoucnosti zabránit vzniku zbytečných škod.¹⁹ Otázkou ovšem zůstává, jaké je povědomí spotřebitelů o tomto registru. Z odpovědí několika náhodně oslovených osob, které si v nedávné době přes své finanční poradce nechaly zprostředkovat spotřebitelský úvěr, vyplynulo, že si nejsou existence registru vědomy. Nejedná se o oficiální výzkum, proto nelze vyvozovat nějaké oficiální závěry.

¹⁷ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 53-59.

¹⁸ Česká národní banka. ČNB: *Počty zapsaných subjektů* [online] 2017 [vid. 2017-04-15]. Dostupné z WWW: <https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB32.CRAD_VZNIK_ZANIK_SVR4>.

¹⁹ V registru jsou vedeny záznamy i o udělených sankcích.

V souvislosti s výše zmíněním by bylo vhodné v rámci finanční gramotnosti občanů zařadit i část věnovanou této problematice a ještě jednou je přímo upozornit na existenci takových registrů.

2.3 OSOBNÍ PŘEDPOKLADY PRO USKUTEČŇOVÁNÍ ČINNOSTI

2.3.1 ODBORNÁ ZPŮSOBILOST

Odborná způsobilost je souhrnný pojem používaný pro získání dostatečné míry všeobecných a odborných znalostí včetně dovedností, které jsou nezbytné pro poskytování či zprostředkování spotřebitelského úvěru. Dle zákona je potvrzením o dosažení všeobecné způsobilosti osvědčení o úspěšně složené maturitní zkoušce, případně vyšší vzdělání.²⁰ Pro dosažení odborné způsobilosti je nutné úspěšně a prokazatelně vykonat odbornou zkoušku. Tento postup je do jisté míry obdobný jako u pojišťovacích zprostředkovatelů.

Zákon rozlišuje několik skupin odbornosti, na které jsou následně kladeny různé požadavky na úroveň znalostí a dovedností:

- skupina poskytující/zprostředkující spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení;
- skupina poskytující/zprostředkující vázaný spotřebitelský úvěr;
- skupina poskytující/zprostředkující spotřebitelský úvěr na bydlení.

Skupiny stanovené zákonem více méně kopírují svým rozdělením druhy spotřebitelských úvěrů.

Dle předpokladu jsou nejvyšší požadavky kladeny na skupinu subjektů poskytujících či zprostředkujících spotřebitelský úvěr na bydlení. Důvodem stanovení vyšší míry požadavků na odbornost je průměrná výše poskytovaných spotřebitelských úvěrů, doba jejich splatnosti a celkový význam na ekonomickou situaci subjektů, kteří se rozhodnou financovat své bytové potřeby prostřednictvím spotřebitelského úvěru na bydlení. V souvislosti s globální finanční krizí je též kladen důraz na stabilitu makroekonomických ukazatelů, která může být v souvislosti s defaultem velkého počtu subjektů do jisté míry narušena.²¹

---

²⁰ Lhůta pro získání dokladu prokazující všeobecné znalosti je stanovena na 42 měsíců eventuálně není doklad vyžadován v případě nejméně 3 roky soustavně trvající praxe v oboru.

²¹ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 60-71.

Vzhledem k povaze činnosti jako je zprostředkování a poskytování spotřebitelského úvěru je vhodné, aby osoba, která takto jedná, splňovala určité předpoklady. Důvěryhodně jistě nepůsobí osoba, která v rámci svého zkráceného letního úvazku sjednává přes mobilní komunikační sítě spotřebitelský úvěr. Spotřebitel by si měl uvědomit, že pokud jde o jeho vlastní peníze, měl by si vybírat prověřené a důvěryhodné osoby. Výše doloženým způsobem ověřená odbornost zvýší důvěryhodnost těchto osob a zároveň jsou potvrzením toho, že daná osoba své činnosti skutečně rozumí. Otázkou ovšem zůstává, zda uveřejněné testové otázky tento předpoklad naplňují. Finanční gramotnost je v ČR obecně na poměrně nízké úrovni, a proto je vhodné, aby alespoň na jedné straně kontraktu stála osoba, která dané oblasti opravdu rozumí. Třebaže je úprava účelná a zajistí dojde svého naplnění, opět by neměla být opomíjena skutečnost, že je velmi důležité zaměřit se i na vzdělání samotného spotřebitele. Neměla by být opomíjena také odpovědnost spotřebitele za svá finanční rozhodnutí. Zjednodušeně řečeno, při návštěvě obchodu a koupi výrobku je také na vlastní iniciativě kupujícího, zda si přečte návod, jak výrobek užívat. Důležité je mít možnost si návod vyhledat pomocí různých informačních zdrojů. Podporou finančního vzdělávání laické veřejnosti bude zajištěn pozitivnější a trvalejší dopad v dané oblasti.

Už z principu a zajištění srovnatelnosti testování odbornosti je důležité, aby osoba tuto činnost vykonávající také splňovala určité předpoklady. Měla by být důvěryhodná, určitým způsobem kvalifikovaná a v neposlední řadě je důležité, aby její činnost byla kontrolována. Z tohoto důvodu je pořádáním odborných zkoušek pověřena akreditovaná osoba (k datu 31. 3. 2017 je stav počtu akreditovaných osob 7).

ČNB uděluje akreditaci ke každé skupině odbornosti zvlášť, a to v případě splnění požadavků na důvěryhodnost a identifikovatelnost, na věcné, kvalifikační, organizační a personální předpoklady a předložení zkouškového řádu. Požadavků kladených na akreditovanou osobu je opravdu mnoho, pokud je ale vyžadována odbornost a důvěryhodnost od osob přímo jednajících s klientem, je nutné, aby i osoba ověřující tyto požadavky byla kompetentní.

Akreditace je udělena na dobu 5 let. Není však automaticky prodloužena po zaplacení správního poplatku jako tomu bylo ve výše zmíněných případech. I z tohoto ustanovení je patrný záměr o dosažení určitého standardu kvality testování.

Hlavní činností akreditované osoby je provádění zkoušek na základě souboru otázek vypracovaných ČNB a Ministerstvem financí při dodržení postupů stanovených ve zkouškovém řádu. Dozorem nad řádným průběhem je pověřena komise zajištěná akreditovanou osobou. V případě úspěšného složení odborné zkoušky je testované osobě vydáno osvědčení.²²

Otázka, která je spojena s odstavcem výše, je trvalost vydaného osvědčení testované osobě. Finanční trhy jsou v současné době velmi dynamické, a proto vyvstává otázka, zda by neměla být doba trvání osvědčení odbornosti omezena na určitou dobu. Na trh přichází stále nové a propracovanější produkty, jejichž cílem je na jedné straně usnadnit spotřebiteli styk s bankou a na straně druhé zajistit bance/skupině dodatečný výnos. Mění se též legislativní základna. Z těchto důvodů by bylo vhodné, aby i již dříve ověřená osoba za určitou dobu od vykonání odborné zkoušky podstoupila další testování odbornosti. Zároveň by bylo vhodné, aby testové otázky dynamicky reagovaly na vývoj na finančních trzích a zohledňovaly trendy na trhu spotřebitelských úvěrů.

Způsob generování testů je upraven dohledovým benchmarkem č. 1/2017. Počet testových otázek je v rozsahu 32, 60 či 92 otázek pro souhrnnou zkoušku. Každý test obsahuje též 2-3 případové studie. Minimální požadovaná úspěšnost pro složení zkoušky je souhrnně stanovena na 75 % v dílčích částech pak na 60 %. V příloze benchmarku jsou dále uvedeny tematické oblasti dle skupiny odbornosti. Příklady tematických oblastí pro skupinu odbornosti poskytování či zprostředkování jiných spotřebitelských úvěrů než na bydlení jsou uvedeny v příloze 2.²³ Na stránkách dohledového orgánu jsou dále zveřejněny seznamy testových otázek pro usnadnění přípravy a zajištění srovnatelné úrovně zkoušek odbornosti napříč jednotlivými akreditovanými osobami.²⁴ Příklady jednotlivých druhů testových otázek a případové studie jsou uvedeny v příloze 3.

---

²² Tamtéž.

²³ Česká národní banka. ČNB: Způsob generování testů při pořádání odborných zkoušek dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. *Dohledový benchmark č. 1/2017* [online] 2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2017_01.pdf

²⁴ Česká národní banka. ČNB: *Zkoušky dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru*. [online] 2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni/poskytovatele_spotrebitelskeho_uveru/zkousky_ZSU.html.

Domnívám se, že by bylo vhodné zařadit též ústní zkoušku, která nejlépe prověří vyjadřovací schopnosti testované fyzické osoby. Vyjadřovací schopnosti jsou důležité především při sjednávání spotřebitelských úvěrů na pobočce, ale i přes zprostředkovatele z pohodlí domova. Je pravděpodobné, že se tím zamezí vzniku nedorozumění mezi jednajícími stranami.

V souvislosti s tímto ustanovením dále budou banky nuceny přesně vyprofilovat pozice, které povinně složí zkoušku prokazující jejich odbornost, a stanovit požadavky na výběr akreditované osoby, která zkoušku realizuje. Zejména vyprofilování pozic může být velmi choulostivé. Zájem manažerů a dalších řídicích pracovníků je nízký, jejich preference jsou na straně úspěchu jimi vedených projektů a povinné vzdělávání je z jejich pohledu nesouvisející a čas konzumující záležitostí.

2.3.2 DŮVĚRYHODNOST

V případě, že se jedná o finanční prostředky spotřebitelů je vhodné, aby osoba jednající se spotřebitelem byla důvěryhodná. Zákon požaduje dodržení dvou forem důvěryhodnosti, a to důvěryhodnost fyzických a právnických osob.

Za důvěryhodnou fyzickou osobu je považována osoba, která je svéprávná a nijak svým chováním nenarušuje předpoklad řádného provozování činnosti (myšleno pravomocné odsouzení, úpadek, členství ve statutárním orgánu osoby v konkursu atd.) Pro důvěryhodnost právnické osoby je postačující pouze druhá z podmínek.²⁵

Při zamyšlení se nad pojmem důvěryhodnost je zřejmé, že se jedná o velmi neurčitý pojem. Díky tomu je v případě sporů, které budou vedeny za účelem zpochybnění důvěryhodnosti, dána orgánům veřejné moci poměrně široká rozhodovací pravomoc. Znamená to tedy, že za důvěryhodnou bude považována osoba, o které nejsou známy žádné negativní zprávy? Pojem řádného provozování činnosti je také velmi abstraktní. Jediným přesně vydefinovaným pojmem je svéprávnost, kterou definuje Občanský zákoník.

2.4 POSOUZENÍ ÚVĚRUSCHOPNOSTI A POSKYTNUTÍ RADY

Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je podmíněno poskytnutím veškerých požadovaných informací ze strany spotřebitele. Zákon stanovuje požadavek na pravdivost

---

²⁵ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 72-73.

a úplnost poskytnutých informací, čímž se částečně odpovědnost za nesplnění jakékoli podmínky přenáší na retailového zákazníka. I přes tento požadavek je poskytovatel případně zprostředkovatel povinen poskytnuté informace ověřit. Ověření je nutné z důvodu dosažení primárního zájmu, jak je uvedeno v komentáři zákona.

„Primárním chráněným zájmem podle SpotřÚ je ochrana spotřebitele před neodpovědným poskytnutím úvěru, které by vedlo k jeho insolvenci se všemi negativními následky, a to jak ekonomickými v podobě ztráty majetku, tak společenskými v podobě společenské stigmatizace.“²⁶

Zajímavý je též názor o zajištění vícenásobné ochrany²⁷: *„Jakkoliv je tento chráněný zájem odlišný od primárního chráněného zájmu v případě BankZ, tj. ochrany prostředků vkladatelů, v konečném důsledku je cíl tentýž: zajistit, aby věřitel předcházel vzniku nesplacených pohledávek za spotřebiteli. Zároveň však zákon chrání i zodpovědné poskytovatele před tím, aby jejich pohledávky byly rozředovány tím, že bude spotřebitel nucen hradit i další závazky, na jejichž úhradu již nemá prostředky. Konečně je chráněn i celospolečenský zájem na minimalizaci negativní jevů spojených s insolvenční spotřebitelů, tedy exekuce, ztráta motivace k výdělečné činnosti, ztráta daňových příjmů státu a naopak nárůst výdajů na sociální dávky.“²⁸*

Poskytnutí rady ze strany poskytovatele či zprostředkovatele je ovlivněno provedením důkladné analýzy a provedením výběru nejvhodnějšího produktu pro spotřebitele.

Posouzením úvěruschopnosti spotřebitele je myšleno provedení kvalitního úvěrového scoringu, kterým se má předejít situacím, které nastávaly před počátkem hypoteční krize v roce 2007, tedy poskytování hypotečních úvěrů bez dokládání příjmů případně bez dostačujících příjmů a ověření dokladů totožnosti.²⁹

Požadované informace pro posouzení úvěruschopnosti jsou takové, které jsou nezbytné, spolehlivé, dostatečné a přiměřené, případně lze využít databází a jiných zdrojů. Zásadní oblastí pro posouzení bonity spotřebitele je bilance příjmů a výdajů, ze které by měla vyplývat schopnost splácet závazek včas a v plné výši. Posouzení úvěruschopnosti je

---

²⁶ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 426.

²⁷ Vztaheno k předchozí citaci.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Vložení odkazu na článek o poskytování hypotečních úvěrů v USA

do značné míry zkoumáním likviditní situace žadatele. Pokud je úvěr poskytnut i v případě, že existují důvodné pochybnosti o jeho splacení, je smlouva o takto poskytnutém úvěru neplatná. S přihlédnutím k dopadům, které může mít nesplnění tohoto požadavku na banku, je problematika posouzení úvěruschopnosti poměrně obecně pojata a může být předmětem četného množství soudních sporů.

Dle komentáře k zákonu je vhodné využití statistických dat z důvodu nemožnosti zjištění relevantních výdajů, například u spotřebitelských úvěrů na bydlení, kde je důležitou složkou budoucí úvěruschopnost. Na základě statistických dat je pak záhodno vytvořit statistický model korigovaný specifiky daného klienta získané od něho samého případně z dat pozitivních a negativních registrů klientských informací. Omezením tohoto přístupu je nutnost zajištění dostatečného množství homogenních dat, které pro nově vznikající poskytovatele může být obtížné.³⁰

I přes výše uvedené nedostatky testovacích modelů jsou tyto statické modely velmi oblíbené a v kapitole nazvané Reálná data za bankovní sektor ČR je věnována pozornost způsobu ověřování úvěruschopnosti spotřebitelů v jednotlivých analyzovaných bankách. Tyto modely jsou pro banky velmi ceněné a jejich tvorba je spojena se značnými náklady. Z tohoto důvodu jsou ve výročních zprávách popsány velmi obecně, nicméně svou podstatou naplňují znaky statistického modelu, který je dle komentáře vhodné využít.

2.5 INFORMAČNÍ POVINNOST VŮČI SPOTŘEBITELI

2.5.1 POVINNÉ INFORMACE UVÁDĚNÉ V REKLAMĚ

Zásadní změnou, kterou přinesla novela zákona o spotřebitelském úvěru, je výčet povinných údajů uváděných v reklamě. Náklady spojené se změnou propagačních materiálů mohou být jedním z faktorů, které se budou podílet na změně úrokových sazeb úvěrů. Dále některé nově povinně uváděné údaje již v minulosti sloužily jako konkurenční výhoda a marketingový tah ze strany banky z důvodu podpory představy přátelské a transparentní banky. Mezi požadované informace patří například:

- Jméno poskytovatele a zprostředkovatele,
- velikost a typ zápůjční úrokové sazby,

---

³⁰ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 428-430.

- RPSN uvedená alespoň stejně zřetelně jako informace o zápůjční úrokové sazbě,
- celková splatná částka a
- upozornění na možnou změnu směnného kurzu pro úvěry v cizí měně.

Sdělení povinných informací je podmíněno uvedením číselného údaje o nákladech. Přitom číselným údajem je myšleno i uvedení údaje ve slovním vyjádření, případně údaje typu „bez poplatku“, „nulový úrok“ a „odpuštění splátky“. Co se týče zřetelnosti (akusticky a opticky) uvedení RPSN ve vztahu k zápůjční úrokové sazbě hovoří úprava jasně. Pokud ale není zápůjční úroková sazba uvedena ve stejném měřítku jako číselný údaj o nákladech, je prostor pro fantazii poměrně rozsáhlý.³¹

I v tomto ustanovení je patrná silná snaha o ochranu spotřebitele. Zákonodárce si je vědom ovlivňovací schopnosti reklamních sdělení a z tohoto důvodu se snaží jasně vymezit mantinely na sdělované informace.

Není jasné, zda je posun v obsahu reklamních sdělení dopadem současné regulace, ale stojí za povšimnutí, že je v médiích nově možné zaznamenat reklamní sdělení nejen lákající na výhodný úrok, ale také stále častěji představující banku jako životního partnera a přátelskou instituci bez zveřejnění konkrétní číselné nabídky. Je možné, že se tím banky snaží vyvarovat případnému nesplnění některého legislativního požadavku nebo je současná situace na trhu charakteristická nízkými úrokovými sazbami donutila hledat nové způsoby propagace svých služeb, než je číselná nabídka?

Nová úprava je specifická množstvím povinně poskytovaných informací ze strany poskytovatele. Paragrafy 92–103 jsou věnovány rozsahu, typu a období poskytnutí informací spotřebiteli. Z důvodu rozsáhlosti jsou vybrány pouze některé body.

V současné době, kdy lze pozorovat oživení na trhu nemovitostí po delším útlumu způsobeném globální finanční krizí, je povinnost informovat spotřebitele, který má sjednaný spotřebitelský úvěr na bydlení, nejpozději tři měsíce před koncem fixace zápůjční úrokové sazby ze strany spotřebitelů značně vítaná. Spotřebitel má tak možnost

---

³¹ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 454-459.

operativně reagovat na změny na trhu a zároveň je mu poskytnuta přiměřená doba na zorientování se v nabídkách konkurenčních poskytovatelů.³²

Vzhledem ke komplikovanosti a množství nabídek, případně z důvodu zaneprázdnění spotřebitele, je tato povinnost velmi zásadní. Spotřebiteli se takto naskytne možnost zorientovat se na trhu a případně využít nabídek ostatních poskytovatelů. Na druhou stranu 3 měsíce jsou poměrně dlouhá doba, během které může dojít k významným změnám, a ne každý spotřebitel je tak uvědomělý, že okamžitě po obdržení dopisu od svého poskytovatele začne porovnávat nabídky ostatních bank.

Pro banky je toto ustanovení jedním z nejméně nákladných. Pro jejich potřeby stačí v rámci interní databáze pouze vytvořit požadavek na upozornění blížícího se konce doby fixace před vypršením lhůty třech měsíců a zaslat klientovi nový návrh.

Velmi aktuální je též úprava spotřebitelského úvěru poskytnutého v cizí měně.³³ U obyvatel pracujících v sousedních státech a majících příjem v cizí měně je problematika změny devizového kurzu vyřešena přirozeným zajištěním. Pro skupiny, které přirozeným zajištěním nedisponují, je povinnost informovat o podmínkách uplatnění případného práva na změnu měny a jiných možnostech zajištění pozitivně přijímána.³⁴

Toto ustanovení je dle mého názoru do určité míry dvojsečné. V případě jednorázových výkyvů, které mohou být spotřebitelem hodnoceny jako trvalá změna, může dojít k předčasné konverzi měny úvěru a po stabilizaci k růstu nákladů spotřebitele na spotřebitelský úvěr,

Jedním z důsledků porušení požadavků na formu či smlouvy (neuvedení informací o zápůjční úrokové sazby, RPSN atd.) je snížení zápůjční úrokové sazby na úroveň repo³⁵ sazby ČNB, která byla platná v době uzavření smlouvy.³⁶ V současné době by se jednalo o sazbu 0,05 %, ³⁷ což je značně motivující rozdíl dodržovat ustanovení zákona.

---

³² Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 102.

³³ Tento typ úvěru je populární v pohraničních oblastech, kde značná část obyvatelstva dojíždí za prací do sousedních zemí, a pro cizince pracující na území České republiky.

³⁴ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 103.

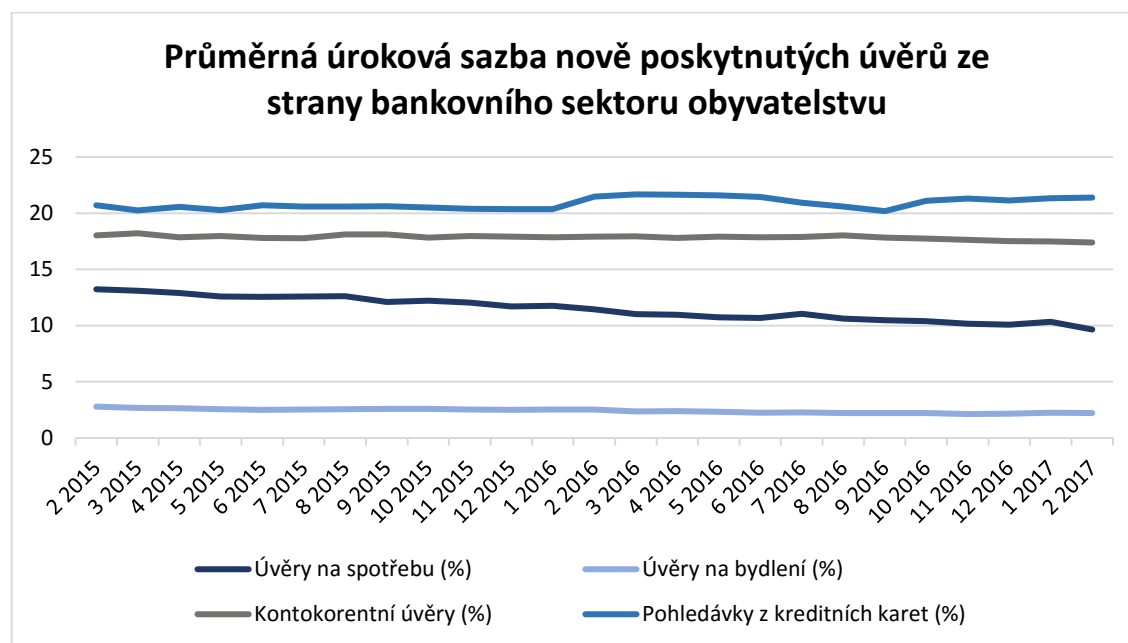
³⁵ http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/

³⁶ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 110 odst. 1.

³⁷ Pravděpodobnost, že by sjednaná sazba byla nižší, je mizivá. Zákon však na tuto možnost myslí.

Na grafu níže je patrný rozdíl mezi jednotlivými sazbami dle druhu poskytnutého úvěru. Jak je z grafu patrné, nejvyšší ztráty by bylo dosaženo v případě nedodržení povinností u segmentu úvěrů z kreditních karet.

GRAF 1 - PRŮMĚRNÁ IR NOVĚ POSKYTNUTÝCH ÚVĚRŮ OBYVATELSTVU

Zdroj dat: ČNB, [online databáze – vlastní zpracování]

V současné době (k 28. 2. 2017) je průměrná sazba nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů rovna hodnotám uvedeným v Tabulce 2. Při neměnné výši repo sazby, anuitní platbě jednou ročně a jistíně 100 tis. Kč by roční ztráta z nedodržení náležitostí stanovených zákonem byla rovna částce uvedené v posledním sloupci následující tabulky. Jedná se pouze o zjednodušený příklad.

TABULKA 2 - VÝŠE ZTRÁTY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ POVINNOSTÍ

Druh úvěru	IR p.a.	Rozdíl oproti aktuální repo sazbě	Výše ztráty za rok
úvěry na spotřebu (%)	9,65%	9,60%	9 600,00 Kč
úvěry na bydlení (%)	2,23%	2,18%	2 180,00 Kč
kontokorentní úvěry (%)	17,39%	17,34%	17 340,00 Kč
úvěry z kreditních karet (%)	21,37%	21,32%	21 320,00 Kč

Zdroj: ČNB, [online databáze – vlastní zpracování]

2.6 DOBA NA ROZMYŠLENOU

Revoluční změnou je závaznost nabídky poskytovatele spotřebitelského úvěru na bydlení po dobu 14 dnů při neměnnosti okolností týkajících se úvěruschopnosti spotřebitele.³⁸

Dle čl. 14 odst. 6 směrnice MCD mají členské státy možnost volby, zda je lhůta stanovena alespoň v rozsahu 7 dní (rozdíl oproti české úpravě) lhůtou na rozmyšlenou před uzavřením úvěru, případně lhůtou pro odstoupení od smlouvy či kombinaci obou dvou východisek.³⁹ Čeští zákonodárci upřednostnili možnost první.

Toto ustanovení má zabránit nátlaku na spotřebitele ze strany poskytovatele, který motivován vlastním prospěchem mohl na spotřebitele vyvíjet značný nepřímý nátlak o jedinečnosti nabídky, která se nebude opakovat. Spotřebitel takto získal možnost důkladně nabídku dle svých možností posoudit. Na druhé straně 14 dní v odvětví bankovníctví může znamenat značné zvraty, jak bylo možné vidět v době nedávné finanční krize. Banka se tak bude potýkat s rizikem, že návrhy smluv pro ni mohou být těsně před uplynutím lhůty nevýhodné. Jak se s tímto rizikem banka vyrovná, je na nastavení každého konkrétního útvaru risk managementu banky.

Doba na rozmyšlenou s sebou nese jisté riziko i v případě klienta. Závazné nabídky jsou spravovány Bankovním registrem klientských informací (BRKI) a pro případ více rozjednaných nabídek mohou poškodit bonitu klienta. Závisí pak na individuálním přístupu každé banky, zda k těmto nabídkám nepřihlíží, případně zda budou požadovat zrušení ostatních závazných nabídek, aby byly schopny reálně posoudit úvěruschopnost daného klienta.⁴⁰

2.7 NĚKTERÉ SMLUVNÍ PODMÍNKY

2.7.1 OMEZENÍ POUŽITÍ SMĚNKY NEBO ŠEKU

Až na výjimečné případy není povoleno při splácení nebo zajištění úvěru použití směnky nebo šeku. Použití směnky jako prostředku zajištění je možné pouze v případě spotřebitelského úvěru na bydlení, a i zde je jeho použití značně omezené.⁴¹

---

³⁸ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 111.

³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení [online]. 2014. čl. 14. odst. 6. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014L0017-20140228&qid=1474963232356&from=CS>>.

⁴⁰ Fincentrum, Hypoindex.cz: Úvěrový registr strašák pro klienty. [online] 24. 4. 2017 [vid. 2017-05-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/clanky/uverovy-registr-strasak-klienty/>>.

⁴¹ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 112.

Toto ustanovení není transpoziční. Vychází spíše z české praxe, kdy na základě předložené směnky byl spotřebitel nucen duplicitně uhradit svůj závazek.⁴²

Směnka je velmi oblíbeným prostředkem zajištění smluvních závazkových vztahů. Z pohledu věřitele je výhodný zejména způsob vymáhání peněžní částky, který nemusí probíhat podáním žaloby. Třebaže směnka dává věřiteli nezpochybnitelné právo na peněžní částku uvedenou na směnce⁴³, v případě platební neschopnosti dlužníka je prostor věřitele poměrně omezen a vymáhání dlužné částky může být během na dlouhou trať.

Původní zákon o spotřebitelském úvěru nereguloval spotřebitelské úvěry s celkovou výší nižší než 5 000 Kč a vyšší než 1 880 000 Kč. Zde byl prostor pro užití směnky stále otevřený a tato oblast nebyla víceméně regulována. S novelou zákona jsou i tyto mikropůjčky regulovány a tím je zabráněno zneužívání tíživé situace subjektů, kteří jsou nuceni si například z důvodu opožděné úhrady mzdy vypůjčit na pokrytí svých běžných potřeb. Toto ustanovení nemá přímý dopad na bankovní sektor, kde podobné praktiky nejsou standardem. Ovlivňuje zejména oblast nebankovních poskytovatelů.

Dle názoru autora je tato úprava velmi užitečná, třebaže může působit opět přehnaně ochranně. Orientace subjektů ve smluvních podmínkách je v ČR obecně na velmi nízké úrovni a zvýšení důvěry v nebankovní poskytovatele může přinést dodatečnou konkurenci na trh poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, které může vyústit v další snižování poplatků, případně úrokových marží poskytovatelů.

2.7.2 ZAJIŠTĚNÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

Hodnota zajištění by dle § 113 měla v případě spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení odpovídat alespoň přibližně hodnotě předmětu zajištění.⁴⁴

Snahou ustanovení je předejít situacím, kdy hodnota zajištění významně přesahuje hodnotu závazku spotřebitele. Výjimka stanovená pro spotřebitelský úvěr na bydlení je oboustranně obhajitelná. V případě, že hodnota zástavy vyšší než hodnota poskytnutého úvěru na bydlení, je banka v zásadě dokonale zajištěna i v případě poklesu

---

⁴² SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 559.

⁴³ V případě blankosměnky ve většině případů částka uvedena není.

⁴⁴ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 113.

cen nemovitostí případně při růstu sazeb, který by mohl vyvolat zhoršení platebních schopností klienta. Banky jsou ochotny při poskytování svých služeb ceny nemovitostí nadhodnotit a tím uspokojit poptávku svých klientů, kterým Doporučení ČNB v podobě limitů na procento poskytnutých úvěrů v rozsahu 80–90 % hodnoty nemovitosti (od dubna 2017) mohlo značně zkomplikovat situaci při plánování vlastního bydlení.⁴⁵ Jejich kalkulace vychází z předpokladu budoucího zhodnocení nemovitosti a obecně rostoucích cen domů a bytů. Jedná se ovšem o „začarovaný kruh“. Růst hodnoty nemovitostí je do určité míry způsoben právě nízkými úrokovými sazbami hypotečních úvěrů.

Návrh vládního zákona o ČNB, který se v současné době projednává v Poslanecké sněmovně České republiky, v případě svého schválení dále omezí rozhodovací pravomoc bankovního sektoru poskytujícího hypoteční úvěry či jiné úvěry zajištěné nemovitostí v ČR.

Dle návrhu zákona by byly banky nuceny u svých klientů sledovat tyto nové úvěrové ukazatele:

- celková výše dluhů spotřebitele ze spotřebitelských úvěrů zajištěných stejnou obytnou nemovitostí k hodnotě zajištění (ukazatel LTV);
- celková výše dluhů spotřebitele k jeho příjmům (ukazatel DTI);
- výdaje spotřebitele vyplývající z celkové výše dluhů spotřebitele k jeho příjmům (ukazatel DSTI).⁴⁶

ČNB v souvislosti s těmito ukazateli argumentuje převážně rostoucím systémovým rizikem.

Z údajů v následující tabulce vyplývá, že ceny bytů rostou velmi vysokým tempem⁴⁷. Do jaké míry se jedná o reálný růst hodnoty, případně vznikající bublinu podobné té, kterou bylo možné vysledovat na americkém nemovitostním trhu před vypuknutím

---

⁴⁵ Česká národní banka, ČNB: Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. *Věstník ČNB*. [online] 14. 6. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2016/download/vestnik_2016_06_20616180.pdf>.

⁴⁶ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon 6/1993 SB., o České národní bance ve znění pozdějších předpisů. [online] 24. 1. 2017 [cit. 2017-05-02]. § 45a. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=1009&CT1=0>>.

⁴⁷ Základem pro indexy je rok 2010.

globální finanční krize, není předmětem této práce. Rozhodně by ale tyto údaje měly vést k zamyšlení.

TABULKA 3 - INDEXY RŮSTU CEN BYTŮ

Období	Index cen nákupu bytů celkem	Index cen nákupu nových bytů (včetně pozemků)	Index cen nákupu existujících bytů
31.12.2016	118,5	114,6	119,1
30.9.2016	113,2	109,3	113,5
30.6.2016	110,3	107,2	110,8
31.3.2016	108,1	104,6	108,6
31.12.2015	106,8	104,2	107,2
30.9.2015	105,7	103,6	106
30.6.2015	104,4	103,2	104,6
31.3.2015	103,3	100,5	103,6
31.12.2014	102,2	98,8	102,6

Zdroj: ČNB [online databáze] – vlastní zpracování

Jaké je možné očekávat výkyvy v případě schválení novely zákona o ČNB ve znění, které je uvedeno výše? Jak se změní indexy růstu cen nemovitostí v případě růstu úrokových sazeb ČNB v souvislosti se zrušením devizových intervencí? Jaký bude dopad na množství poskytnutých hypotečních úvěrů? Budou banky v případě negativního vývoje růstu cen nemovitostí a zhoršené platební morálky svých klientů schopny dostatečně uspokojit své pohledávky z realizace zajištění? To jsou jen některé otázky, které budou v nejbližší době velmi aktuální.

2.7.3 OMEZENÍ RIZIK U CIZOMĚNOVÉHO ÚVĚRU

Možnost změny měny v případě cizoměnového úvěru je reakcí na nepříznivé zkušenosti z doby ukončení intervencí švýcarského franku, na které doplatila zejména maďarská ekonomika.⁴⁸ Otázkou zůstává, zda by měl být spotřebitel i před těmito výkyvy měny takto úzkostlivě chráněn. Při sjednávání svého úvěru byl motivován ziskovými očekáváními. Při neúspěšné spekulaci na burze spekulantovi nikdo neuhradí, případně nesníží jeho ztráty. Jak bylo uvedeno výše, může se též jednat i o jednorázové výkyvy a při konverzi měny může dojít ke vzniku dodatečných ztrát z ukvapené změny měny poskytnutého úvěru.

⁴⁸ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 571-572.

2.8 PŘEDČASNÉ SPLACENÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

Třebaže se zdá být úprava inovativní, není tomu tak. Explicitně byla zavedena již zákonem o spotřebitelském úvěru z roku 2001. Nově limituje pouze maximální výši úhrady požadovanou ze strany úvěrujícího.⁴⁹

Důvodem specifikace úpravy byla problematika úvěrů na bydlení, kde vzhledem k jejich dlouhodobosti a penalizacím za předčasné splácení vznikala celá řada sporů o zaslouženost nákladů požadovaných ze strany poskytovatele.

V případě předčasného splacení úvěru má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru a věřitel na úhradu účelně vynaložených nákladů. Omezení práva na úhradu účelně vynaložených nákladů vzniká v následujících případech:

- v případě pojistného plnění, kterým je úvěr splacen;
- u spotřebitelských úvěrů poskytnutých formou přečerpání⁵⁰;
- v období, kdy není fixována zápůjční úroková sazby;
- u spotřebitelského úvěru na bydlení do 3 M od sdělení nové výše zápůjční úrokové sazby;
- při úmrtí nebo zásadní změně zdravotního stavu v případě, že by to znamenalo omezení schopnosti splácení spotřebitelského úvěru na bydlení;
- při mimořádné splátce, která nepřevyšuje 25 % celkové výše spotřebitelského úvěru na bydlení provedení během 1 M předcházejícího výročí uzavření smlouvy.

Zároveň výše nákladů, na kterou má poskytovatel právo, nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené části celkové výše úvěru v období více než 1 roku před sjednaným koncem úvěrové smlouvy.⁵¹ Toto omezení se nevztahuje na spotřebitelské úvěry na bydlení. Výjimku tvoří prodej nemovitosti.⁵²

Dále je výše náhrady omezena ze strany úroku, na který by měl poskytovatel nárok v případě pokračování úvěru, případně do uplynutí doby fixace.

---

⁴⁹ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 576.

⁵⁰ Jedná se například o kontokorentní úvěr.

⁵¹ V případě doby kratší je povolena úhrada nákladů ve výši 0,5 %.

⁵² Při minimální době do splatnosti úvěru 24 M a věřiteli tím vzniká právo na úhradu účelně vynaložených nákladů ve výši maximálně 1 % a ne vyšší než 50 tis. Kč.

Třebaže je úprava značně rozsáhlá a snaží se vytyčit jasné mantinely, problém vzniká například u jednorázově hrazených poplatků (poplatek za poskytnutí úvěru). Otázkou je, zda se v tomto případě jedná o úhradu nákladů či o odměnu poskytovatele, kdy by měl spotřebitel nárok na vrácení přímo úměrné částky zaplaceného poplatku.⁵³

Obdobný problém lze spatřovat v provizích placených zprostředkovatelům. Dle důvodové zprávy může část takovéto provize být účelně vynaloženým nákladem, pokud to lze dostatečně prokázat.⁵⁴ Prokazatelnost je ovšem hodnocena jako velmi obtížná a z tohoto důvodu budou při předpokladu vyššího počtu refinancování náklady na tyto provize dopadat na banku. Inspiraci pro omezení tohoto rizika lze hledat v pravidlech pro rozložení odměny dle novely zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.⁵⁵

Snaha o kvantifikaci dopadů tohoto ustanovení je v současné době ještě velmi obtížná z důvodu krátké účinnosti zákona. Je však zřejmé, že mnoho institucí bude muset omezit svou poplatkovou politiku v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelských úvěrů a bude muset hledat způsoby nahrazení tohoto výpadku. Mnoho oblastí se poskytovatelům nenabízí. V poslední době došlo k regulaci poplatků v oblasti karetních transakcí, nově v oblasti poplatků za předčasné splacení a poplatky spojené s běžným účtem se řada institucí z důvodu rozsáhlé diskuze a konkurence snaží též omezovat. Oblastí, kde je poplatkový potenciál v současné době na pro banky příznivé úrovni, jsou investice, které z důvodu nedostatečnosti systému starobních důchodů nabývají u spotřebitelů na oblibě.

2.9 OMEZENÍ PLATEB SOUVISEJÍCÍCH S PRODLENÍM SPOTŘEBITELE

V tomto ustanovení zákon reaguje na dlouhotrvající a mediálně velmi oblíbené problémy zapříčiněné vývojem judikatury, obohacováním na úkor spotřebitele a právní úpravy,

---

⁵³ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 578.

⁵⁴ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 578-579.

⁵⁵ Zákon č. 295/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a § 21f.

která při absenci přípustné výše sankcí přispívala k rozšiřování nejistoty a zvyšování míry nedůvěry v poskytovatele ať bankovní či nebankovní.⁵⁶

Ustanovení necílí ani tak na bankovní sektor jako na drobnější poskytovatele, jejichž podnikání bylo více méně postaveno na výdělcích spojených se sankcemi, které znemožňují spotřebiteli splatit jeho úvěr.⁵⁷

Věřitel má v případě prodlení dlužníka nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů vzniklých z důvodů prodlení, úroky z prodlení a smluvní pokutu. Významná jsou zejména omezení vztahující se ke smluvním pokutám.⁵⁸

Výše úroku z prodlení je omezena nařízením vlády č. 351/2013 Sb. a repo sazbou vyhlášenou ČNB. Výše maximální úrokové sazby z prodlení je stanovena jako repo sazba ČNB zvýšená o osm procentních bodů.⁵⁹ Maximální sazba je tedy při současných podmínkách 8,05 %.

V případě peněžitého plnění je maximální výše smluvní pokuty omezena na 0,1 % denně z částky v prodlení. Výjimku tvoří zanedbatelné smluvní pokuty v souhrnu nepřekračující částku 3 000 Kč, případně jednotlivě ve vztahu ke konkrétní splátce 500 Kč. Celková výše smluvních pokut je dále relativně omezena na maximálně 50 % celkové výše spotřebitelského úvěru a absolutně částkou 200 tis. Kč.

Úprava se na první pohled zdá jednoznačná. Problém ovšem nastává v případě revolvingového úvěru a operativního leasingu, kdy je celková výše spotřebitelského úvěru jen obtížně stanovitelná.⁶⁰

Je velmi pravděpodobné, že tato úprava na bankovní sektor nebude mít výraznější dopady. Bankovní instituce jsou k užívání poplatků z prodlení opatrnější, jak vyplývá z obsahu jednotlivých výročních zpráv zkoumaných v souvislosti s Kapitolou 4 této

---

⁵⁶ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 598-599.

⁵⁷ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky *Sněmovní tisk 679/0, část č. 1/8 – Důvodová zpráva – Závěrečná zpráva o hodnocení dopadu regulace (RIA)*. [online]. 2015. kap. F.11. str. 105-106. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=679&CT1=0>>.

⁵⁸ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 122.

⁵⁹ Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob. *Sbírka zákonů*. 16. 10. 2013. § 2.

⁶⁰ SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 600-601.

práce. Problematika plateb související s prodlením dlužníka je doménou spíše malých poskytovatelů a jak již bylo uvedeno výše, dle názoru autora úprava může zvýšit důvěryhodnost nebankovních poskytovatelů a zvýšit tím konkurenční prostředí bankovních poskytovatelů.

2.10 ROČNÍ PROCENTNÍ SAZBY NÁKLADŮ

Pro výpočet RPSN se použijí celkové náklady spotřebitelského úvěru při řádném plnění. Do celkových nákladů patří například nutné náklady na ocenění a náklady na povinné doplňkové služby (např. pojistné). Oproti tomu nákladem doplňkové služby nejsou náklady na používání a zřízení platebního účtu a s tím související operace.⁶¹

Cílem stanovení RPSN je umožnit spotřebiteli porovnat skutečnou nákladovost úvěru. Cíl ovšem zůstává často nenaplněn, a to především vzhledem k variabilitě úvěrových produktů a způsobu, jakým parametry vstupují do výpočtu. V důsledku se též může jednat o klamání spotřebitele. Do RPSN například nejsou započítávány poplatky hrazené notáři a správní poplatky účtované za zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí.⁶²

Nezohledňování těchto poplatků je častým sporem odborníků zabývajících se právem spotřebitelského úvěru. Srovnání například s Frank a Veselková, kteří ve svém článku v odborném periodiku zastávají názor, že poplatky hrazené třetím osobám správně nejsou součástí sazby RPSN.⁶³

Výpočet RPSN je založen na předpokladu pevně stanovené doby trvání spotřebitelského úvěru a splnění podmínek ze strany poskytovatele i spotřebitele řádně a včas.⁶⁴ Vzorec pro výpočet RPSN uvedený v Příloze č. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je následovný:

ROVNICE 1- VZOREC PRO VÝPOČET RPSN

$$\sum_{k=1}^m c_k (1+x)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1+x)^{-s_l}$$

Zdroj: Příloha č. 1 zákona o spotřebitelském úvěru

---

⁶¹ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 133.

⁶² SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 615.

⁶³ FRANK, R.; VESELKOVÁ, P.: *K současným výkladovým otázkám právní regulace RPSN*, *Právní rozhledy*. 2016. č. 2. s. 62.

⁶⁴ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 134.

kde:

x je roční RPSN;

m je číslo posledního čerpání;

k je číslo čerpání, proto $1 \leq k \leq m$;

c_k je částka čerpání k ;

t_k je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každého následného čerpání, proto $t_1 = 0$;

m' je číslo poslední splátky jistiny nebo nákladů;

l je číslo splátky jistiny nebo nákladů;

D_l je výše splátky jistiny nebo nákladů;

s_l je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každé splátky jistiny nebo nákladů.⁶⁵

Problematika stanovení výše RPSN je značně obsáhlá a její podrobnější vymezení není předmětem této práce. Nicméně bylo v minulosti možné sledovat neochotu poskytovatelů RPSN zveřejňovat. I přes povinnost zveřejnění je například v ilustrativních příkladech uvedených v reklamě otázka reálnosti uvedené RPSN dle názoru autora velmi aktuální. Jak je možné, že průměrné sazby spotřebitelských úvěrů dle ČNB oscilují kolem hodnoty 11,8 % a v reprezentativní příklad jedné nejmenované banky garantuje sazbu 7,9 % při RPSN 8,2 %? V současné době nízkých úrokových sazeb působí takovýto rozdíl velmi nereálně.

2.11 DALŠÍ USTANOVENÍ

Novela zákona je oproti původní normě značně rozšířena. Za zmínku dále stojí úzce definovaná informační povinnost poskytovatele, kde je přesně stanoveno množství a forma informací poskytovaných ze strany poskytovatele.

---

⁶⁵ Novela zákona o spotřebitelském úvěru Příloha č. 1.

Jedná se například o:

- předsmuvní informace;
- informace poskytované před uzavřením smlouvy;
- informace poskytované během trvání závazku;
- informace povinně uváděné ve smlouvě atd.⁶⁶

Některé ve výčtu neuvedené informace byly detailně rozebrány v předcházejících kapitolách.

Obecně lze říci, že na základě rozšířené informační povinnosti jsou spotřebiteli poskytnuty vyčerpávající informace. Otázkou je, zda nebude spotřebitel informacemi zahlcen a zda předání informace automaticky znamená její pochopení ze strany spotřebitele.

Mezi nově podrobně rozebrané oblasti také patří problematika zabývající se správními delikty, která reaguje na dřívější praxi v oblasti poskytovatelů a zprostředkovatelů úvěrů pro občany.⁶⁷

Závěrem lze k nejvýznamnějším změnám vyplývajícím z novely říci, že dopad na bankovní sektor je do značné míry regulován tím, že poměrně mnoho ustanovení je v ČR již běžnou praxí a účinnosti novely byly úspěšně využívány v rámci marketingové propagace produktů týkajících se financování potřeb spotřebitelů. Celkový dopad novely ukáže až čas. Nicméně již teď je možné spatřovat některá rizika a otázky, které bude muset bankovní sektor řešit, jak je uvedeno v další kapitole.

---

⁶⁶ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 90-109.

⁶⁷ Novela zákona o spotřebitelském úvěru § 147-150.

3. RIZIKA VYPLÝVAJÍ PRO BANKOVNÍ SEKTOR V SOUVISLOSTI S NOVELOU ZÁKONA

Z účinnosti novely zákona o spotřebitelském úvěru vyplývají pro bankovní sektor četná rizika, ale také příležitosti. Mezi tato rizika mající vazbu na účinnost novely lze standardně zařadit riziko úvěrové, úrokové a likviditní. Samozřejmostí je vztah i dalších druhů bankovních rizik, ta však nejsou pro tuto práci relevantní. Již samotná identifikace rizika v procesu risk managementu úvěrových institucí je velmi důležitá, tzn. správné vnímání hrozby realizace rizika v běžných denních situacích, kterými banka prochází, ale také při implementaci norem do vnitřního systému banky, kdy je nutné již s předstihem posoudit relevantní oblasti, kterých se ta která úprava dotýká vzhledem k běžnému chodu banky.

Úvěrové riziko

Úvěrové riziko je riziko, že banka utrpí ztrátu v důsledku platební neschopnosti či nevůle protistrany, popř. v důsledku zhoršení její úvěrové kvality (bonity).

Úvěrové neboli kreditní riziko je nejvýznamnějším rizikem v oblasti bankovníctví. Z textu zákona je patrné, že norma sama se snaží určitým způsobem toto riziko eliminovat. Třebaže prvotním záměrem zákona, který je implementací evropské směrnice, je ochrana spotřebitele, zásadním způsobem ovlivňuje agresivitu retailových obchodních strategií bankovního sektoru. Zvýšené požadavky kladené na klasifikaci bonity potenciálního klienta banky včetně sankcí pro banku v případě platební neschopnosti spotřebitele nepřímo podporují zamítnutí žádosti o úvěr u méně bonitnějších klientů. Otázkou zůstává, zda stanovením dalších podmínek, které omezují pravomoc bank vybírat si své klienty, nedojde k jistému narušení tržního prostředí. Tento proces směřuje k zúžení rozhodovacího procesu bank z pohledu ochoty nést riziko. Přitom je známé, že menší banky, aby byly schopny dodržet požadovanou rentabilitu, jsou nuceny být méně rizikově averzní (za předpokladu dodržení všech regulatorních opatření v souvislosti s BASEL II a III),

V souvislosti s novelou zákona je třeba věnovat pozornost především dvěma složkám⁶⁸ kreditního rizika:

- default risk,
- migration risk.

V rámci scoringu protistrany je bonita potenciálního klienta stanovena na základě korelačního vztahu mezi relevantními faktory a kreditní kvalitou subjektu vyplývající z určité lineární regresní funkce. Jedná se o určitý vztah, který postrádá dynamiku⁶⁹ a v důsledku nepříznivých událostí v životě klienta je pak banka ohrožena přechodem subjektu z jedné rizikové skupiny do jiné (méně bonitní). Stanovení pravděpodobnosti přechodu mezi rizikovými skupinami je zásadní složkou metod měření kreditního rizika. S ohledem na novelu zákona bude právě kvalita kreditních modelů hrát zásadní roli při stanovení dostatečnosti prověření platební schopnosti subjektu v případě jeho defaultu a následným soudním procesům o zpochybnění kvality provedeného scoringu v době sjednání smlouvy o úvěru.

Úrokové riziko

Nejsilněji pocíťovaným rizikem v souvislosti s novelou zákona v oblasti splácení spotřebitelských úvěrů je riziko úrokové, a to ve své individuální i portfoliové podobě. Nejistota vyplývající pro bankovní sektor z možnosti předčasného splacení spotřebitelských a hypotečních úvěrů bez nároku bank na úhradu účelně vynaložených nákladů s sebou přináší nutnost určení pravděpodobnosti realizace, která je za jistých předpokladů zásadně vyšší, než tomu bylo v minulosti. V případě, že bance zůstane nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů, je dle novely zákona výše této sankce ve vztahu ke klientovi výrazně omezena. Obě tyto skutečnosti by mohly na bankovní klienty působit do jisté míry silně motivačně v případě, že jim výše jejich příjmů umožní předčasné splacení realizovat. Výše zmíněný typ bankovního poplatku byl v minulosti velmi efektivním způsobem částečné eliminace reinvestičního rizika banky a rizika předsplacení z titulu poklesu úrokových sazeb na trhu. Pokud se v minulosti klientovi

---

⁶⁸ V souvislosti s prověřování úvěruschopnosti klienta a případnou změnou protistrany v případě refinancování například hypotečního úvěru ze strany spotřebitele.

⁶⁹ Absencí dynamiky je myšlena statičnost testovacího modelu pro poskytnutí spotřebitelského úvěru. Scoring klienta je proveden pouze při vyřizování jeho žádosti o poskytnutí úvěru a nejsou reflektovány změny relevantních dat v průběhu úvěrového kontraktu.

naskytla příležitost moci například refinancovat svůj hypoteční úvěr za výhodnějších podmínek, potýkal se s problémem vysoké hodnoty jednorázových poplatků za přerušení smlouvy (poplatky za předčasné splacení apod.), které nebyly co do své výše nikterak omezeny. V podmínkách současné legislativy se klientovi naskytla příležitost efektivní změny poskytovatele. Pro poskytovatele to ovšem přináší výše zmíněné reinvestiční riziko a riziko předsplacení. Tento problém je více než kdy jindy aktuální v současné době nízkých úrokových sazeb, kdy je pro banky velmi výhodné si udržet vysoko úročená aktiva.

Likviditní riziko

Likviditní riziko představuje stav, kdy banka nebude schopna dostát svým závazkům řádně, včas a v plné míře.

Likviditní riziko je chápáno především ve spojení s úvěrovým rizikem a částečně úrokovým rizikem. Predikovatelnost finančních toků z/do banky je v případě vysokého kreditního a úrokového rizika značně snížena. Tento stav je dále podpořen nejistotou v podobě předčasného splacení úvěru bez možnosti kompenzace v podobě „účelně“ vynaložených nákladů. Negativní likviditní gap (přebytek finančních zdrojů) vzniklý v souvislosti s vlnou refinancování z titulu úrokové citlivosti klientů případně mimořádných splátek může mít zásadní dopad na plánování likvidity, které je standardně stanoveno na základě minulého vývoje. V případě neadekvátní reakce banky na nastalou situaci (masivní příliv likvidity v souvislosti s nezaplatněnými mimořádnými splátkami například hypotečních úvěrů v době jejich výročí) je velmi pravděpodobný negativní dopad do výkonnosti banky, a to především z důvodu neefektivního využití volných zdrojů financování.

Další rizika

Zvýšenou pozornost zasluhuje též možnost vzniku události z titulu operačního rizika. Nepřiměřené jednání s klienty, případně chyby a omyly při vývoji produktu, mohou znamenat zanedbání zvýšené informační povinnosti při sjednání úvěru. V případě prokázaného selhání je banka vystavena riziku ztrát ze soudních sporů, na které v případě velkého objemu a pravděpodobnosti hradit závazky, bude nucena vytvářet rezervy.

4. REÁLNÁ DATA ZA BANKOVNÍ SEKTOR V ČR

Tato kapitola je věnována analýze vývojových tendencí ve výkazech bankovního sektoru v ČR. Tendence jsou nejprve zkoumány souhrnně za celý sektor a poté jsou dále analyzovány na mikroúrovni za jednotlivé vybrané banky působící na českém finančním trhu. Vzhledem k frekvenci zveřejňování dat a informací mohou některé údaje působit zastarale. Jedná se však o poslední známé a zveřejněné údaje v době zpracování této práce. Ve zkoumaných položkách je dále zmíněn pravděpodobný dopad novely zákona dle informací, které byly veřejně diskutovány. Vývojové tendence za celý sektor v oblasti spotřebitelských úvěrů na bydlení jsou porovnány s vývojem na Slovensku, kde je podobný zákon již nějakou dobu účinný.

4.1 OBLAST SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ NA BYDLENÍ

Celkový dopad novely zákona na politiku poskytování hypotečních úvěrů je vzhledem ke krátkému časovému období obtížně kvantifikovatelný. Určité náznaky budoucího vývoje lze hledat na Slovensku, kde je podobný zákon účinný od 21. 3. 2016.⁷⁰ Slovenská verze zákona o úvěrech na bydlení obsahuje již výše zmíněnou úpravu závazných limitů LTV, LTI a DSTI.⁷¹

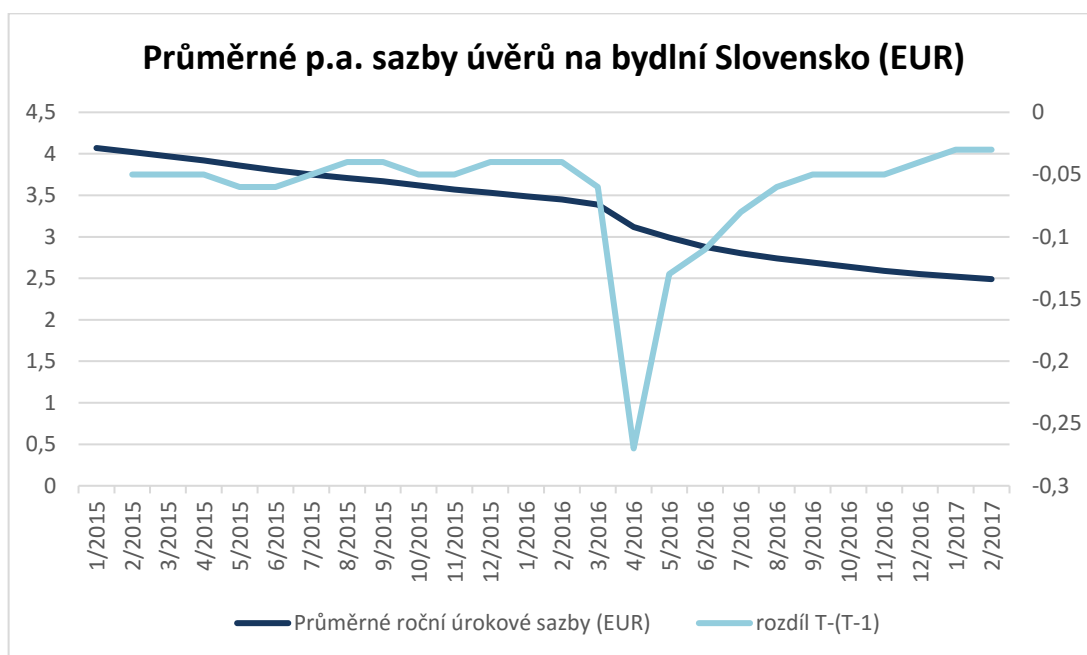
V následujícím grafu je na levé svislé ose zobrazen vývoj průměrných úrokových sazeb poskytnutých hypotečních úvěrů slovenskými bankami od ledna 2015 do února 2017 a na pravé svislé ose difference mezi jednotlivými měsíčními údaji.

---

⁷⁰ V plném znění je zákon účinný od 1. 7. 2016.

⁷¹ Česká národní banky. ČNB: *Zpráva o finanční stabilitě 2015/2016* [online]. 2016 [2017-05-08], s. 97. Dostupné z WWW: <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2015-2016/fs_2015-2016.pdf>.

GRAF 2 - PRŮMĚRNÁ ÚROKOVÁ SAZBA NESPLACENÝCH ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ – SLOVENSKO

Zdroj dat: ECB, [online databáze – vlastní zpracování]

Při pohledu na graf je velmi patrný zlom v době, kdy vešla v účinnost značná část slovenského zákona o úvěrech na bydlení. Během jednoho měsíce došlo k poklesu průměrných úrokových sazeb z 3,39 % na 3,12 %. Rozdíl 0,27 procentního bodu byl největší změnou za období od ledna 2015 až po únor 2017. Období určité stabilizace na úroveň poklesu, která byla obvyklá před účinností zákona, bylo dle údajů ukončeno v srpnu 2016.

Data za aktuálnější období nejsou v databázi Evropské centrální banky (dále jen ECB) zveřejněna. Na základě informací na srovnávacích portálech je možné získat hypoteční úvěr již od 1,19 a 1,2 % p. a.⁷² V případě sazby 1,2 % poskytované Prima Bankou je poplatek za sjednání úvěru 0 EUR.⁷³ Z těchto údajů je evidentní, že slovenské banky se snaží dosáhnout co nejvyššího počtu klientů získaných a jsou ochotny obětovat i dříve oblíbené poplatky. Tento vývoj byl do značné míry ovlivněn právě slovenskou verzí zákona o spotřebitelském úvěru, který stejně jako v podmínkách ČR umožnil vyšší míru fluktuace úvěrovaných klientů.

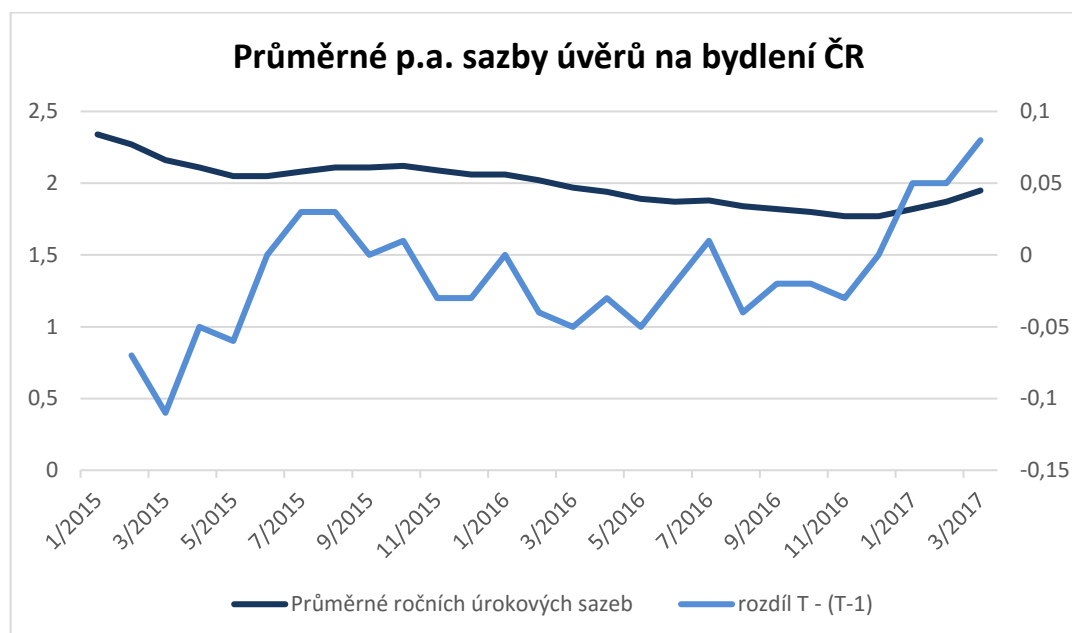
⁷² Částka úvěru stanovena na 70 tis. EUR, doba fixace 5 let, doba splácení 25 let a hodnota nemovitosti 100 tis. EUR.

⁷³ Fincentrum, TotalMoney.sk: *Hypotéky – porovnanie hypotekárnych úverov*. [online] 2017 [vid. 2017-05-02]. Dostupné z WWW: <<https://totalmoney.sk/hypoteky/>>.

Dle serveru TotalMoney.sk, který je spravovaný společností Fincentrum, na Slovensku (dále je SR) probíhá konkurenční boj o klienty, kde se banky snaží spotřebitele nalákat především na úhradu poplatků za předčasné splacení u konkurenční banky. Poštová banka (nový hráč na slovenském trhu) aspiruje na nalákání klientů se sazbou 0,725 % p. a. při splnění podmínek.⁷⁴

Na grafu níže je na levé svislé ose zobrazen vývoj průměrných úrokových sazeb hypotečních úvěrů v ČR a na pravé svislé ose opět jejich difference v období leden 2015 až březen 2017.

GRAF 3 - PRŮMĚRNÁ ÚROKOVÁ SAZBA ÚVĚRŮ NA BYDLENÍ – ČR

Zdroj dat: Fincentrum: Hypoindex.cz, [online databáze – vlastní zpracování]

Při porovnání obou grafů (srovnej graf 2 a graf 3) je patrný rozdíl mezi vývojem v SR a v ČR. V ČR na rozdíl od SR v době nabytí účinnosti zákona nedošlo k dramatickému poklesu úrokových sazeb, nýbrž k jejich stagnaci následně vystřídané růstem sazeb. Čím je tento odlišný vývoj přesně způsoben, nelze v současné době objasnit. Je možné, že se české banky na základě vývoje slovenského trhu⁷⁵ snaží předejít konkurenčnímu boji a udržet si tak určitou míru obchodní marže nebo je vysvětlení možné nalézt na pasivní straně bilance bank?

⁷⁴Fincentrum, TotalMoney.sk: *Bitka o hypotekárných klientov sa stupňuje*. [online] 7. 4. 2017 [vid. 2017-05-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.sk/bitka-o-hypotekarnych-klientov-sa-stupnuje/>>.

⁷⁵ V SR účinnost zákona o úvěrech na bydlení odstartovala vlnu refinancování.

Úrokové sazby z poskytnutých úvěrů na bydlení jsou ovlivněny pasivní stranou bilance banky, tedy cenou, za kterou si banky prostředky dále distribuované klientům mohou obstarat na mezibankovním trhu (dále jen MBT). Jinými slovy úrokové sazby na MBT jsou jakýmsi benchmarkem ceny, za jakou si banky mohou opatřit peníze pro financování úvěrů na bydlení. A pokud tyto zdroje zdražují, je pravděpodobné i zdražení hypotečních úvěrů.

Vzhledem k charakteristickým rysům hypotečních úvěrů (periodicita plateb a době fixace úrokové sazby) je pro vhodné pro porovnání využití sazeb úrokových swapů.⁷⁶

Pod pojmem swap si lze představit následující:

„Obecně lze swap charakterizovat jako smluvně sjednanou směnu předem stanoveného cash flow mezi dvěma či více subjekty v určitých termínech v budoucnosti.“⁷⁷

Úrokový swap představuje:

„...smluvně sjednanou opakovanou směnu určitých úrokových plateb ve stejné měně, které nastávají v dohodnutých termínech v budoucnosti a vztahují se k dohodnuté nominální hodnotě a úrokovým obdobím.“⁷⁸

Na grafech níže je zobrazen vývoj interest rate swap na MBT v CZK pro období jednoho roku a pěti let a v EUR pro období pěti let, což jsou nejčastěji volená období fixace úrokových sazeb hypotečních úvěrů v ČR a SR.⁷⁹

---

⁷⁶ Úrokové sazby na MBT jsou něco jako benchmark cen, za jakou jsou si banky schopny opatřit prostředky pro financování hypotečních úvěrů.

⁷⁷ DVORÁK, P: Deriváty. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2010. s. 70.

⁷⁸ DVORÁK, P: Deriváty. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2010. s. 72.

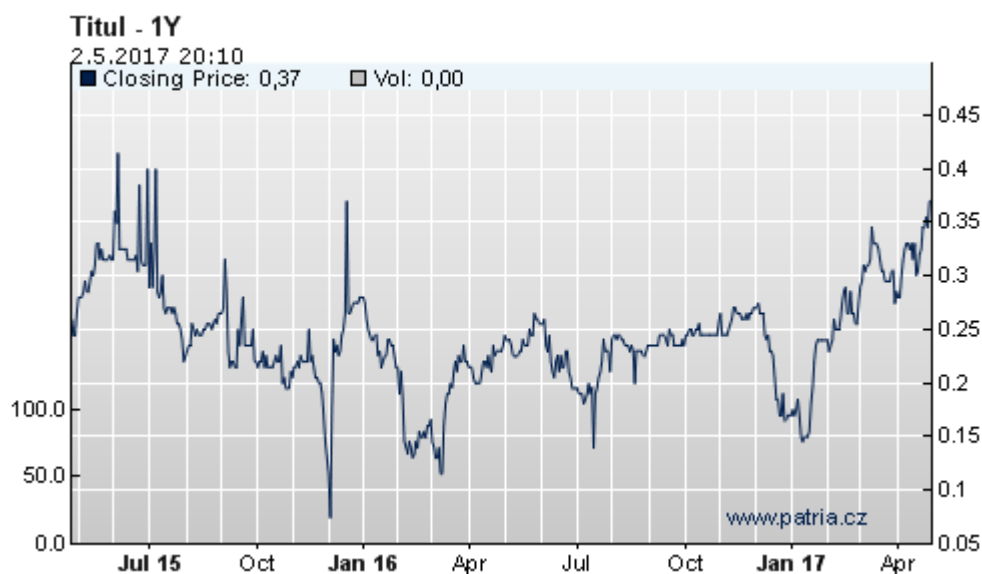
⁷⁹ Na Slovensku je v současné době oblíbená též 4 letá doba fixace úrokové sazby a v ČR jsou nově poskytovány 10 leté doby fixace za pro klienty výhodných podmínek.

GRAF 4 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 5Y SWAPŮ (CZK)

Zdroj: patria.cz, [měny a sazby – online databáze]

GRAF 5 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 1Y SWAPŮ (CZK)

Zdroj: patria.cz, [měny a sazby – online databáze]

Z obou grafů výše je patrný růst sazeb, třebaže se tento růst stabilněji projevuje u ročních sazeb. Výše sazeb předpovídá růst úrokových sazeb nabízených hypotečních úvěrů v případě neměnného požadavku na úroveň obchodní marže bank. Dále jsou sazby silně ovlivněny novou legislativou a očekávanými změnami současné legislativy (viz vládní návrh zákona o ČNB). V souvislosti s touto (do této doby neschválenou) novelou je do

budoucná možné očekávat silící konkurenční boj s cílem využití posledních příležitostí na relativně volný výběr vlastní klientely ze strany banky.⁸⁰

GRAF 6 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 5Y SWAPŮ (EUR)

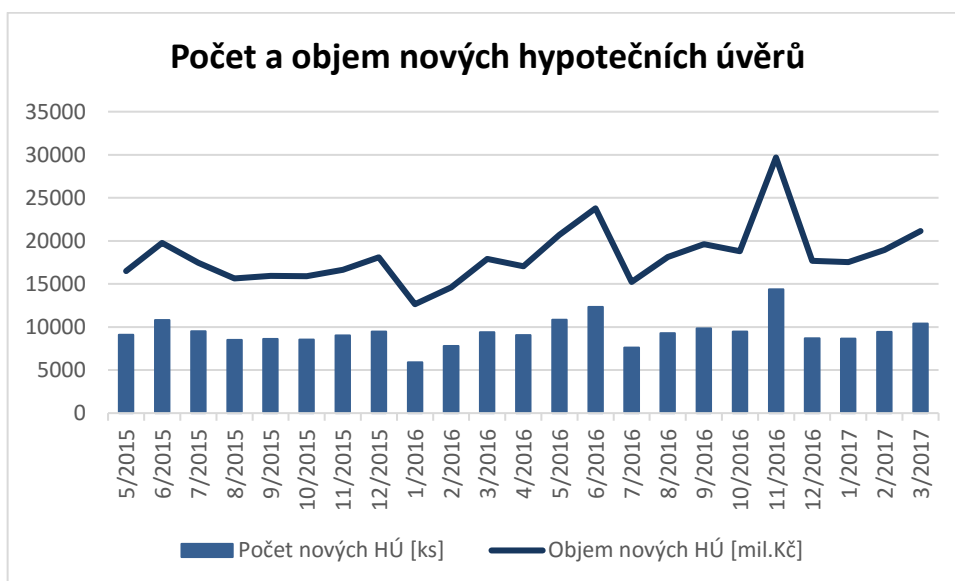
Zdroj: patria.cz, [měny a sazby – online databáze]

Na rozdíl od vývoje korunových úrokových sazeb vývoj eurových sazeb lze v posledních měsících označit spíše jako stagnující, i když s mírně rostoucím trendem. Při srovnání úrovně obou sazeb je patrné, že slovenské sazby se pohybují na čtvrtinové úrovni oproti sazbám korunovým. Pohyby obou sazeb je možné vysvětlit rostoucí úroveň úrokových sazeb hypotečních úvěrů v ČR. Klesající tendence u sazeb hypotečních úvěrů na slovenském trhu lze přičítat silnému konkurenčnímu prostředí a vývoji sazeb úrokových swapů v EUR.

Navzdory růstu sazeb hypotečních úvěrů je z následujícího grafu patrný nově nastolený rostoucí trend v objemu a počtu poskytnutých úvěrů na bydlení. Do jaké míry se jedná o nově projevenou důvěru spotřebitelů, obavy z dalšího růstu úrokových sazeb, případně obavy z možného schválení vládního návrhu zákona o ČNB, který pravděpodobně sníží dostupnost úvěrů na bydlení značnému počtu potenciálních klientů, kteří by za současných podmínek nepochybně úvěr obdrželi, ukáže jen čas.

⁸⁰ Ve vztahu k plánovaným omezením na úroveň LTV, DTI a DSTI.

GRAF 7 - POČET A OBJEM POSKYTNUTÝCH HYPOTEČNÍCH ÚVĚŘŮ V OBDOBÍ

Zdroj dat: Fincentrum: Hypoindex.cz, [online databáze – vlastní zpracování]

Na datech za období květen 2015 až březen 2017 jsou zajímavé především výkyvy v měsících červnu a listopadu 2016. Fluktuaci ohledně růstu počtu a objemu poskytnutých hypotečních úvěrů v červnu 2016 lze ztotožnit se schválením návrhu zákona o spotřebitelském úvěru Poslaneckou sněmovnou ČR. Oproti květnu 2016 došlo k nárůstu v počtu poskytnutých úvěrů o 1493. Objemově červen přinesl nárůst o 3 074 mil. Kč. Odchylka v listopadu 2016 překonala mírný říjnový pokles o téměř pět tisíc v počtu a o 10 898 v objemu poskytnutých úvěrů. Atributem výkyvů v tomto období je účinnost zákona o spotřebitelském úvěru. Je velmi pravděpodobné, že v důsledku růstu obavy z titulu růstu úrokových sazeb a lobby poskytovatelů v podobě nepřímého nátlaku na spotřebitele, zvolila velká část spotřebitelů nižší úrokovou sazbu před výhodnějšími podmínkami poskytnutí z hlediska předčasného splácení, závaznosti nabídky, důkladnějšího prověření, zda je pro ně hypoteční úvěr vhodný, a případného penále. Jak je z grafu patrné, dochází nejen k růstu počtu a objemu souhrnně, ale zároveň se zvyšuje i částka poskytnutá v rámci hypotečního úvěru, což lze přičíst rostoucím cenám bytů a domů, jak již bylo zmíněno v průběhu této práce.

Zajímavý je též pohled a srovnání úrokové sazby hypotečních úvěrů a míry inflace v témže období. Je možné, že k růstu úrokových sazeb dochází primárně z titulu růstu míry inflace, která staví bankovní poskytovatele do nepříjemné situace?

Na grafu níže je porovnána míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku, která vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku. Díky tomu je míra inflace očištěna o sezonní složku a vhodná při propočtech reálné úrokové míry.⁸¹ Z tohoto důvodu je míra inflace vztažena ke stejnému měsíci předchozího roku cílována⁸² ze strany ČNB.

Průměrná úroková míra hypotečních úvěrů (na grafu znázorněna žlutou barvou) je v nominálním vyjádření, tedy neočištěná o vliv inflace.

Reálná úroková míra je definována jako:

ROVNICE 2 - VÝPOČET REÁLNÉ ÚROKOVÉ SAZBY

$$i_{rel} = \frac{1 + i_{nom} \cdot (1 - d)}{1 + \pi} - 1 \approx i_{nom} \cdot (1 - d) - \pi$$

i_{nom} nominální úroková sazba;

i_{real} reálná úroková sazba;

π míra inflace;

d srážková daň z úroků.⁸³

Pro vkladatele je definice reálné úrokové míry následující:

„Reálná úroková míra určuje skutečné zhodnocení uloženého kapitálu – tj. přírůstek kupní síly vkladatele v důsledku odložení spotřeby na pozdější dobu.“⁸⁴

Při uvědomění si, že banka při poskytnutí úvěru vstupuje do pozice vkladatele, je možné tento vzorec bez větších úprav aplikovat.

⁸¹ Český statistický úřad, ČSÚ: Inflace – druhy, definice, tabulky. [online]. 10. 4. 2017. [cit. 2017-05-06]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace>.

⁸² Cílování inflace se vyznačuje zřetelným určením inflačního cíle, který by měl ovlivňovat inflační očekávání tržních subjektů. Proces cílování inflace obsahuje 3 systémové kroky, a to stanovení inflačního cíle, tvorbu inflačních prognóz a operativní řízení směřující k naplnění inflačního cíle. REVENDA, Z. a kol.: *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. s. 345-348.

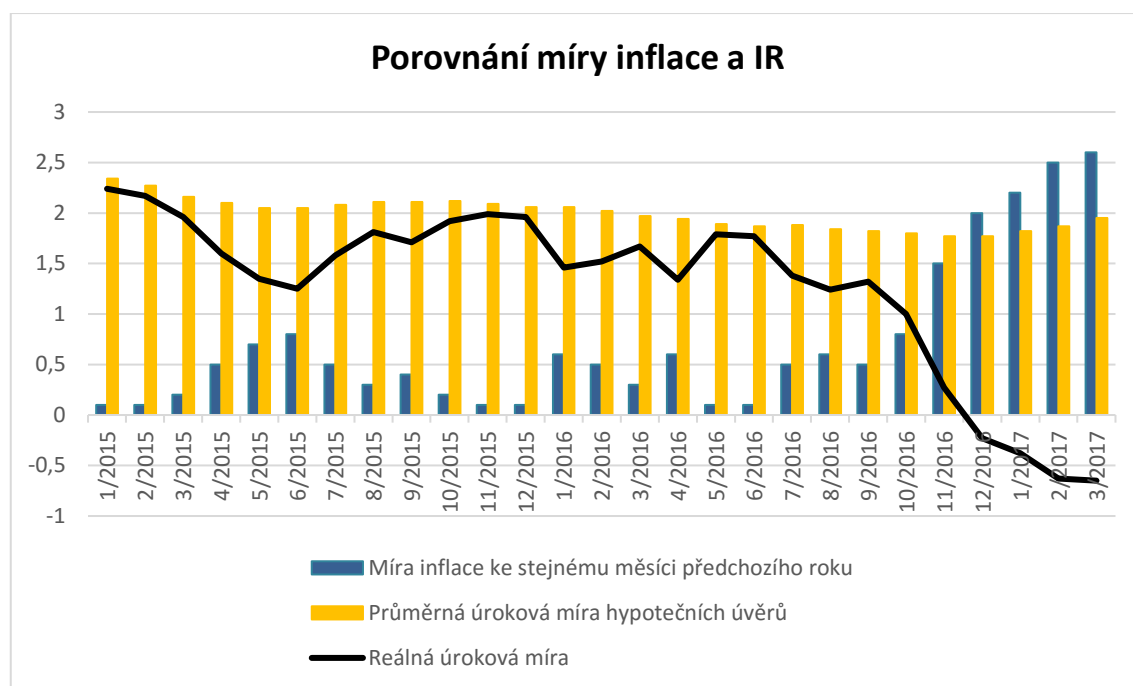
⁸³ RADOVÁ, J a kol.: *Finanční matematika pro každého*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 55.

⁸⁴ Tamtéž.

Aproximaci, která je využita v následujícím příkladu, je možné využít pro případy nízké míry inflace.⁸⁵ Současná úroveň míry inflace je na takové úrovni, že je možné k aproximaci přistoupit.

Argumentem pro vyřazení vlivu daně je fakt, že se jedná o výnosové úroky banky, ze kterých se srážkou u zdroje daň nestrhává. Tyto výnosové úroky jsou předmětem daně z příjmu právnických osob podle zákona o dani z příjmu.

GRAF 8 - POROVNÁNÍ MÍRY INFLACE A PRŮMĚRNÉ IR HYPOTEČNÍCH ÚVĚŘŮ

Zdroj dat: Fincentrum: Hypoindex.cz; Český statistický úřad [online databáze – vlastní zpracování]

Z grafu je vzhledem k vývoji úrokových měr hypotečních úvěrů a míry inflace patrné, že se bankovní poskytovatelé při svých klientských obchodech, zabývajících se poskytováním úvěrů na bydlení, potýkají v posledních čtyřech měsících se zápornou reálnou úrokovou sazbou. K překročení nulové hranice došlo mezi listopadem a prosincem loňského roku a od té doby pokračuje v nastoleném klesajícím trendu. V březnu 2017 se reálné úroková sazba hypotečních úvěrů pohybovala na úrovni -0,65procentních bodů. Záporné zhodnocení vlastních zdrojů není z ekonomického hlediska výhodné pro žádný racionálně uvažující subjekt a z tohoto titulu je možné

⁸⁵ RADOVÁ, J a kol.: *Finanční matematika pro každého*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. s. 55.

rostoucí úroveň sazeb hypotečních úvěrů přisoudit snaze bankovního sektoru vyrovnat se s dopady rostoucí míry inflace v ČR. Zvyšování úrokových sazeb z titulu růstu úrovně míry inflace je poměrně marketingově složitý tah a z důvodu udržení konkurenceschopnosti banky není možné dramaticky a nárazově zvýšit sazby na úroveň, která by poskytovala alespoň minimální reálné zhodnocení prostředků poskytovatele. Tato problematika je dále úzce propojena s výše zmíněným procesem obstarávání prostředků obchodních bank na MBT, které jsou dále redistribuovány spotřebitelům.

4.2 VÝVOJOVÉ TENDENCE V BILANCÍCH BANK

Tato podkapitola je věnována zkoumání vývojových tendencí v bilancích bank a nastínění dopadů novely zákona na celý bankovní sektor ČR. Data jsou následně porovnána ve vybraných bilancích významných bank působících na českém finančním trhu. Zkoumán je dále přístup k oblastem řízení úvěrového rizika ze strany jednotlivých bank.

4.2.1 DATA ZA BANKOVNÍ SEKTOR CELKEM

Třebaže je novela v účinnosti teprve pár měsíců, je možné hledat první náznaky jejích dopadů v bilancích bank. Nelze je ovšem označit striktně za dopad novely, a proto jsou převážně zkoumány vývojové tendence a je pouze upozorněno, že je v konkrétní položce možno nalézt dopad novely. Z hlediska legislativy je zajímavé sledovat dopad novely zákona především ve výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru.

Veškeré výnosy a náklady bank jsou povinně zaznamenávány, tedy promítnuty do výkazu zisku a ztráty. Z principu vyplývá, že na rozdíl od stavového výkazu, kterým je rozvaha, se v případě výnosů a nákladů jedná o tokové veličiny. Příznačnosti podnikání v oblasti bankovníctví se viditelně projevují ve výkazu zisku a ztráty, který je značně odlišný od například výrobního podniku. Výkazy bank jsou sestaveny v souladu s mezinárodními standardy finančního výkaznictví IFRS.⁸⁶

V příloze 4 této práce je v tabulce představující zjednodušený výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru ČR⁸⁷ porovnáno osm čtvrtletí od roku 2015 do roku 2016. Jak již

---

⁸⁶ POLOUČEK, S a kol.: Bankovníctví. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 249.

⁸⁷ Tabulka obsahuje údaje za celý bankovní sektor, tedy včetně stavebních spořitelů a poboček zahraničních bank. Jejich podíl na domácím trhu je zanedbatelný a z tohoto důvodu nejsou o instituce tohoto typu data očištěna.

bylo výše zmíněno, jedná se o výkaz tokový, tudíž každý následující údaj během období jednoho roku (řazeno chronologicky) v sobě nese tok za každé předcházející čtvrtletí. Z původních dat je vytvořena tabulka bez kumulativních součtů za jednotlivá čtvrtletí, kde je více patrný výkyv v hodnotě.

Před dalším komentářem je vhodné definovat základní obsah položek výkazu, který umožní lépe pochopit případné vazby.

Výnosy a náklady z úroků a podobné výnosy a náklady

Tyto položky jsou souhrnným označením pro hlavní výdělečnou činnost banky. Jedná se o úroky z vkladů a poskytnutých úvěrů bankovním i nebankovním subjektům a dále o výnosové případně nákladové úroky z repo operací, krátkých prodejů a úroky z držených a emitovaných bezkuponových a kuponových dluhových cenných papírů. Zvláštními položkami této skupiny jsou výnosy a náklady z poplatků, které mají charakter úroku, a zisky eventuálně ztráty ze zajišťovacích úrokových derivátů.

Výnosy z akcií a podílů

V této položce jsou agregovány dividendy a podobné výnosy z ostatních podílů mimo dividend a podílů, které jsou vykázány v položce Podíl na Z/Z účasti s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, tedy položky oceňované metodou ekvivalence.

Výnosy a náklady z poplatků a provizí

V této položce jsou skryty poplatky a provize související například se zprostředkováním platebního styku, vedením účtů, správou úvěrů, uložení, obhospodařováním finančních nástrojů a s prodejem cenných papírů.

Čistý zisk nebo ztráta z finančních operací

Finanční operací je míněno zejména obchodování s cennými papíry a drahými kovy, krátké prodeje, oceňovací rozdíly u cenných papírů, operace se zajišťovacími deriváty, z prodejů dalších podílů, operace s cennými papíry drženými do splatnosti včetně opravných položek a výsledky vyplývající z devizové aktivity.

Ostatní provozní náklady a výnosy

Pod položkou ostatní provozní náklady a výnosy jsou shrnuty výnosy z převodů významných účastí, pohledávek, prodejů dlouhodobého majetku, finančního leasingu atd.

Správní náklady

Správní náklady v sobě zahrnují veškeré náklady související s činností banky jako zaměstnavatele a z toho vyplývající povinnosti, tedy mzdy, sociální a zdravotní pojištění, cestovné, stravování a vzdělávání. Dále obsahují pravidelně opakující se náklady na energie, nájemné, audit a další náklady v podobě prostředků vynaložených na reklamu apod.

Odpisy, rezervy a opravné položky

Tvorba těchto položek je zachycena v nákladech banky, oproti tomu jejich rozpuštění ovlivní výnosy dané banky. Společným znakem těchto položek je skutečnost, že jsou tvořeny a rozpouštěny vždy ve vztahu k jedné z následujících skupin:

- dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek;
- pohledávky a záruky;
- účasti s rozhodujícím a podstatným vlivem.⁸⁸

Ostatní položky výkazu zisku a ztráty jsou pro tuto práci irelevantní a z tohoto důvodu jim není dále věnována pozornost.

V tabulce v příloze 5 je možné nalézt několik zajímavých údajů, z jejichž poklesu případně růstu lze předpokládat, že se jedná o částečný počínající dopad novely zákona. Jelikož jsou data zveřejněna pouze do konce roku 2016, bylo by dále vhodné ověřit tato tvrzení na dalších dosud nezveřejněných datech (myšleno 1. čtvrtletí roku 2017 a následující). Nicméně i tak tabulka poskytuje zajímavý obraz vývojových tendencí ve výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru.

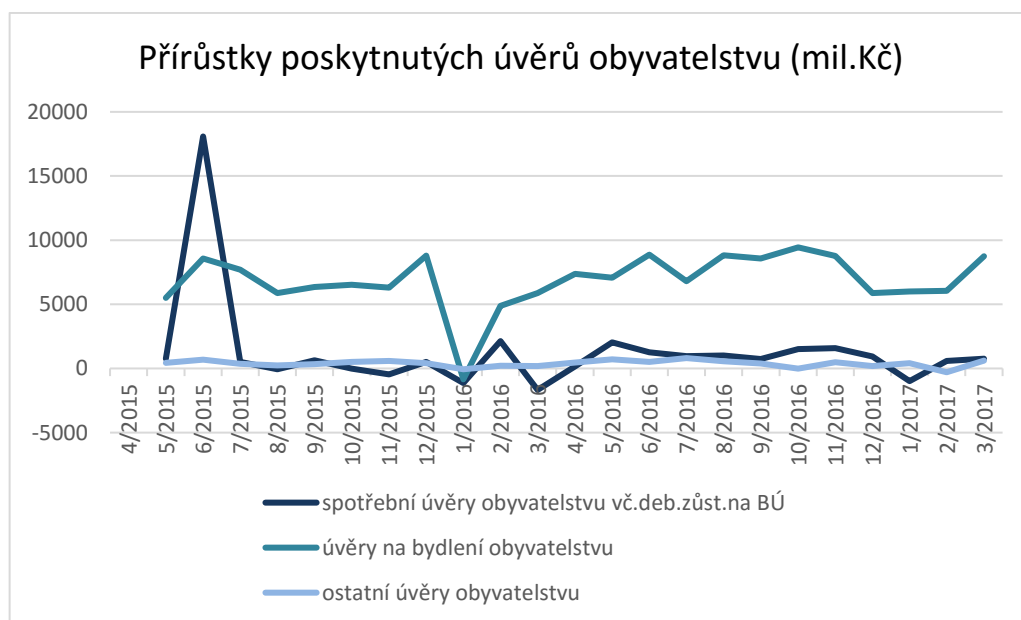
Zajímavým poklesem, který je možné v tabulce objevit, je pokles úrokových výnosů a nákladů ve třetím a čtvrtém kvartále roku 2016. Navzdory pokračujícímu

---

⁸⁸ DVOŘÁK, P.: *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, 2005. s. 100-104.

ekonomickému růstu (ve 4. čtvrtletí 2016 meziroční růst o 1,9%) a počtu poskytnutých úvěrů na bydlení, z jejichž vývoje je obecně usuzován růst výnosů a s tím přímo úměrně rostoucí podíl úrokových nákladů, došlo k poklesu obou zmíněných položek mezi čtvrtletími o 1 022 mil. Kč u výnosů a o 1 131 mil. Kč u nákladů meziročně pak k poklesu 2 026 mil. Kč u výnosů a 2 499 mil. Kč u nákladů. Třebaže v absolutní hodnotě působí pokles u obou položek vyrovnaně, pro případ relativního vyjádření je patrný dramatický pokles úrokových nákladů o 14 % mezi oběma čtvrtletími. Vzhledem k tomu, že ceny zdrojů na MTB od léta téměř nepřetržitě pozvolna rostou, může být razantní pokles způsoben snižujícími se náklady v oblasti retailových vkladů, případně vyplývá z dalších výše zmíněných oblastí.

GRAF 9 - PŘÍRŮSTKY POSKYTNUTÝCH ÚVĚRŮ OBYVATELSTVU (MIL. KČ)

Zdroj dat: ČNB, [online databáze – vlastní zpracování]

Výnosy a náklady na poplatky a provize oproti úrokovým nákladům a výnosům zaznamenaly mezičtvrtletní a v případě nákladů na poplatky a provize i meziroční růst. Vzhledem ke stagnaci viditelné na grafu výše (uvedená data jsou za bankovní sektor tzn. nejsou uvedena data za nebankovní poskytovatele), je tento vývoj velmi zajímavý. Vývoj na grafu nevysvětluje důvod (myšleno z pohledu poplatků a provizí), díky kterému tyto položky v uplynulých obdobích rostly. Dále zde není patrný typický roční výkyv v období před Vánocemi. Při srovnání dat s vývojem úrokových nákladů a výnosů jsou oba zdroje dat konzistentní ve svém vývoji.

Vývoj správních nákladů bude zajímavé sledovat zejména v budoucích obdobích, kdy z důvodu povinného ověřování odbornosti pracovníků bude pravděpodobně docházet k výkyvu v této položce z titulu nákladů na zajištění ověření odbornosti a případné s tím spojené semináře a školení. Prozatímní vývoj v nákladech na zaměstnance lze klasifikovat jako stabilní. Oproti tomu je v bankovním sektoru ČR patrná snaha o snižování ostatních správních nákladů.

4.2.2 DATA Z VÝROČNÍ ZPRÁVY KOMERČNÍ BANKY, A. S.

Ve výroční zprávě Komerční banky, a. s. za rok 2015 ve výhledu na rok 2016 je zmíněn pravděpodobný dopad novely zákona o spotřebitelském úvěru jako minimální. Vzhledem k tomu a mnoha dalším předpokladům byl v roce 2015 očekáván pokles výnosů v roce 2016. Důvodem má být především nižší tempo růstu HDP. I přes tyto předpoklady plánuje dále rozvíjet svou úvěrovou základnu, díky nově nastaveným kritériím poskytování úvěrů takovým způsobem, aby byla zajištěna výkonnost, která nebude razantně ovlivněna případnou klesající fází hospodářského cyklu. Dopadů změn v oblasti úrokových se banka neobává. Argumentuje širokou a stabilní výší klientských vkladů.⁸⁹

Ve významných událostech roku 2016 je zmíněna účinnost novely zákona o spotřebitelském úvěru. Nicméně v průběhu zprávy se nehovoří o zásadních dopadech novely, neboť ještě před účinností zákona přijala banka postupy a nastavila procesy takovým způsobem, aby bylo možné bezproblémově dostát požadavkům novely zákona.

---

⁸⁹ Komerční banka. KB: *Výroční zpráva 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. s. 12-14. Dostupné z WWW:<<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2015-vyrocní-zpráva.pdf?2079ac9a8c9b93989d387f79c46dd7f>>.

OBRÁZEK 1 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY KB, A.S. ZA ROK 2016

(mil. Kč)	Pozn.	Po úpravě	
		2016	2015
Výnosy z úroků a podobné výnosy	5	23 186	24 703
Náklady na úroky a podobné náklady	5	-5 337	-6 518
Výnosy z dividend	5	2 722	1 698
Čisté úrokové a podobné výnosy		20 571	19 883
Čistý výnos z poplatků a provizí	6	5 979	6 287
Čistý zisk/(ztráta) z finančních operací	7	3 833	2 665
Ostatní výnosy	8	225	160
Čisté provozní výnosy		30 608	28 995
Personální náklady	9	-6 261	-6 085
Všeobecné provozní náklady	10	-4 920	-5 015
Odpisy, amortizace, znehodnocení majetku a prodej majetku	11	-1 529	-2 013
Provozní náklady		-12 710	-13 113
Zisk před tvorbou rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika, ziskem z majetkových účastí a zdaněním		17 898	15 882
Tvorba rezerv a opravných položek k úvěrům a pohledávkám	12	-1 884	-1 327
Tvorba opravných položek a rezerv k ostatním rizikům	12	26	230
Tvorba rezerv a opravných položek na ztráty z úvěrů, investic a ostatní rizika		-1 858	-1 097
Zisk/(ztráta) z majetkových účastí	13	588	0
Zisk před zdaněním		16 628	14 785
Daň z příjmů	14	-2 509	-2 361
Zisk za účetní období	15	14 119	12 424

Zdroj: KB, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Během roku 2016 došlo u komerční banky k poklesu úrokových výnosů o 1 517 mil. Kč. Při rozčlenění na jednotlivé segmenty a analýze vývoje čistých úrokových a podobných výnosů je patrné, že za tímto poklesem nestálo retailové bankovníctví, nýbrž oblast zaměřená na korporátní a investiční bankovníctví. V oblasti retailového bankovníctví došlo oproti vývoji v ostatních segmentech k nepatrnému růstu. Při ještě podrobnějším rozčlenění na jednotlivé oblasti je v kategorii čisté úrokové a podobné výnosy z poskytnutých úvěrů a jiných pohledávek snížen o více než 450 mil. Kč. Blíže tento pokles není nikde vysvětlen.

Pro řádek čistého výnosu z poplatků a provizí je sumárně za všechny segmenty zaznamenán pokles o 4,9 oproti minulému období. Na tomto poklesu se podílely všechny segmenty, ale nejvyšší podíl byl zaznamenán u segmentu retailového bankovníctví v hodnotě dosahující téměř 200 mil. Kč. Výnosové poplatky a provize z úvěrů poklesly

při průřezu všemi segmenty o 10 mil. Kč, což vzhledem k částce téměř jedné miliardy není rapidní pokles.

Zajímavou položkou ve výkazu zisku a ztráty jsou personální náklady, které vzhledem k neměnnému počtu zaměstnanců vzrostly o 135 mil. Kč. Bližší informace k ověřování odbornosti a dalšímu rozvoji zaměstnanců nejsou ve výroční zprávě k dispozici.

Často zmiňovanou oblastí v souvislosti s implementací novely zákona byla oblast IT a marketingu. V detailu všeobecných provozních nákladů nalezneme růst nákladů na IT podporu a nákladů na marketingové účely. Zatímco přírůstek marketingových nákladů je poměrně nevýznamný, přírůstek nákladů na IT podporu je 39 mil. Kč. Bližší zdůvodnění této změny oproti minulému období není opět zveřejněno, ale v souvislosti s tvrzením bank, že z důvodu schválení a následné účinnosti novely bude nutná úprava softwarů a dalších nástrojů, které banky při ověřování úvěruschopnosti používají, je možné, že na tomto růstu se podílela právě tato implementace novely.

Neméně zajímavou položkou je tvorba rezerv, kde banka uveřejňuje tvorbu nové rezervy na právní spory ve výši 4 mil. Kč.

OBRÁZEK 2 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ O FINANČNÍ SITUACI KB, A.S. ZA ROK 2016

AKTIVA			
Hotovost a účty u centrálních bank	16	103 993	116 257
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty	17	30 482	29 889
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	41	21 614	23 066
Realizovatelná finanční aktiva	18	31 411	32 700
Aktiva držaná k prodeji	19	587	360
Pohledávky za bankami	20	57 983	54 589
Úvěry a pohledávky za klienty	21	527 143	484 474
Finanční investice držené do splatnosti	22	62 425	61 003
Daň z příjmů		0	303
Odložená daňová pohledávka	33	31	33
Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva	23	3 012	2 804
Majetkové účasti	24	21 292	22 177
Nehmotný majetek	25	3 428	3 427
Hmotný majetek	26	4 664	4 444
Aktiva celkem		868 065	835 526

Zdroj: KB, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Vývoj v rozvahové položce úvěry a pohledávky za klienty koresponduje s položkou výnosovou, kde došlo v průběhu roku 2016 k poklesu. Úvěry poskytnuté občanům zaznamenaly nárůst o 11,8 % z 206 606 mil. Kč na 231 004 mil. Kč, třebaže dle komentáře banky nebyl rok 2016, co se týče hospodářského růstu, tak výkonný jako rok 2015. Při analýze potenciálních závazků dle sektorů je patrné, že v sektoru občanů došlo k velmi významnému nárůstu. Této položce jsou přiřazeny též přísliby poskytnutí úvěru.

Blíže tato položka není specifikována, ale je velmi pravděpodobné, že v této položce se zohledňují závazné nabídky z pohledu novely zákona o spotřebitelském úvěru.

Aktuálně nejzajímavější oblastí jsou uveřejněné informace o řízení úvěrového rizika banky, tedy hodnocení úvěrového rizika dlužníka. Vzhledem k tomu, že se jedná o know how banky, jsou informace spíše obecné povahy, nicméně i tak je patrné, že k úvěrovému riziku je přistupováno individuálně dle profilu protistrany a typu transakce. Pokud je to odůvodnitelné, pak je přístup ratingů použit i pro přijaté záruky a zajištění. V roce 2016 se banka zaměřila na aktualizaci vybraných modelů použitých pro řízení tohoto typu rizika z důvodu zohlednění aktuálního makroekonomického vývoje a zvýšení efektivity monitorování rizikového profilu klientských portfolií.

Pro fyzické osoby banka využívá dva typy ratingů:

- aplikační rating a
- rating chování.

Aplikační rating vychází z osobních údajů klienta, chování ve vztahu k bance a úvěrových registrů.⁹⁰ Je používán pro případ aktivní žádosti klienta o poskytnutí úvěru. Rating chování je založen na vyhodnocení informací o chování klienta v bance. Oproti aplikačnímu ratingu je použit v případě aktivní nabídky banky, kdy banka na základě dostupných informací z databáze vypočte indikativní limity pro jednoduché produkty, které poté dále distribuuje klientovi. Rating chování je též základnou pro pravidelnou aktualizaci pravděpodobnosti selhání všech vykazovaných klientských angažovaností. Z důvodu prevence úvěrových podvodů banka implementovala v segmentu fyzických osob v roce 2016 systém detekce úvěrových podvodů, který je integrovaný se všemi hlavními aplikacemi banky. V procesu vymáhání pohledávek za dlužníky banka reagovala na měnící se právní prostředí a jeho vliv na vymáhání pohledávek (myšleno v souvislosti s novelou zákona o spotřebitelském úvěru a insolvenčního zákona).

Významným bankovním rizikem je riziko úrokové sazby. Z tabulky na straně 240 výroční zprávy je patrné, že nejvyšší riziko banka podstupuje právě v oblasti úvěrů a pohledávek

---

⁹⁰ Banka při posuzování úvěruschopnosti využívá úvěrové registry externí a interní. Tyto registry jsou jedním z nejvýznamnějších faktorů na základě, kterých je vyhodnocena žádost v segmentech fyzických osob. Interní úvěrový registr je ve své povaze negativním registrem. Jsou v něm obsaženy interní i externí negativní informace vztahující se k příslušnému klientovi.

za klienty v období do 3M. Dále je patrný výkyv v období 1-5 let (obvyklá doba fixace hypotečních úvěrů v podmínkách ČR).

Devizová pozice banky v nejvýznamnějších měnách v roce 2016 odrážela stabilní kurz eura a tím rostoucí poptávku klientů po devizových úvěrech. Tato položka zaznamenala 15 % nárůst oproti roku 2015. Při případné volatilitě kurzu způsobené opuštěním kurzového závazku ČNB je pravděpodobné, že značnou část těchto aktiv bude banka povinna na základě zákona o spotřebitelském úvěru a požadavku klienta konvertovat do korun, což může mít v případě nedostatečného zajištění poměrně značný jednorázový negativní dopad do bilance banky.⁹¹

Z údajů zveřejněných za první čtvrtletí 2017 (k dispozici jsou pouze **konsolidovaná data**) je patrný další nárůst počtu poskytnutých hypotečních úvěrů, který je dle vyjádření banky dynamičtější navzdory požadavku ČNB na podíl vlastních prostředků žadatele. Celkový objem úvěrů na bydlení vzrostl meziročně o 10,3 %.

Do určité míry může za tímto růstem stát obava subjektů ze zvyšujících se úrokových sazeb a z toho důvodu do této doby vyčkávající subjekty přistoupily ke sjednání hypotečních úvěrů.

Oproti tomu objem spotřebitelských úvěrů jiných než na bydlení rostl pomalejším tempem. Dle údajů za konsolidovanou skupinu objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů vzrostl na 35,7 mld. Kč.

Třebaže v rozvaze je z výše uvedených údajů patrný nárůst aktiv, čisté úrokové výnosy poklesly z titulu nahrazování dospívajících reinvestic vkladů za současné nízké úrokové sazby. Dále silná konkurence v oblasti poskytování úvěrů negativně ovlivnila marži (pokles z 2,5 % na 2,3%) a to především v oblasti spotřebitelských úvěrů jiných než na bydlení. Čisté výnosy z poplatků a provizí zaznamenaly pokles o 8 %. Banka připouští,

---

⁹¹ Komerční banka. KB: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2016-vyrocní-zprava.pdf?c5a9afc4096cf0de121fabd912833b72>>.

že pokles je z části způsoben zákonem o spotřebitelském úvěru, díky kterému poklesly poplatky za hypoteční úvěry a další úvěrové poplatky.⁹²

4.2.3 DATA Z VÝROČNÍ ZPRÁVY SKUPINY ČSOB, A. S.

Skupina ČSOB se prezentuje jako lídr na trhu hypoték⁹³ a stavebního spoření. Z tohoto důvodu je vhodné případné dopady novely zákona analyzovat právě na vývoji bilance ČSOB.

Na rozdíl od Komerční banky, a. s. ČSOB, a. s. ve výroční zprávě za rok 2015 ve výhledu na rok 2016 nepředpokládá pokles své výkonnosti. Zmiňuje pouze stále se zvyšující podíl regulačních nároků, které ovlivní celkovou výši výnosů a nákladů. Není uvedeno, zda pozitivně či naopak negativně.⁹⁴

Ve výroční zprávě za rok 2016 v oblasti hodnocení roku 2016 a očekávání pro rok 2017 zmiňuje zásadní dopady zákona o spotřebitelském úvěru na poskytování spotřebitelských a hypotečních úvěrů. Pro rok 2017 skupina ČSOB předpokládá udržení silné poptávky po úvěrech, která bude tažena především stabilním hospodářským růstem a nízkou úrovní nezaměstnanosti, nicméně připouští, že dopady zákona o spotřebitelském úvěru se plně projeví až v průběhu roku 2017.

V průběhu roku si skupina vylepšila tržní podíl v oblasti spotřebitelských úvěrů. Ve skupině meziročně vzrostl objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů o 18,9 %. Dle zprávy skupina ČSOB prostřednictvím Hypoteční banky poskytla v průběhu roku přibližně 30 tisíc nových hypotečních úvěrů v objemu 64 mld. Kč, což je více než 18 % meziroční nárůst.⁹⁵

V individuální výroční zprávě Hypoteční banky je zmíněna jedinečnost roku 2016 v oblasti úrokových sazeb, objemu poskytnutých hypotečních úvěrů a změn v legislativě. Na následujícím obrázku je v rozvaze možné pozorovat vývoj objemu poskytnutých hypotečních úvěrů Hypoteční bankou za rok 2016. Závazky z dluhových cenných papírů

---

⁹² Komerční banka. KB: *Komentované obchodní a finanční výsledky 1Q 2017* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/hospodarske-vysledky/kb-komentovane-obchodni-a-financni-vysledky-1q2017.pdf?3ab0a7cdbea42358bdf4be6114bf97fc>>.

⁹³ Součástí skupiny je Hypoteční banka.

⁹⁴ Československá obchodní banka. ČSOB: *Výroční zpráva za rok 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2015.pdf>>.

⁹⁵ Československá obchodní banka. ČSOB: *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2016.pdf>>.

představují závazky plynoucí z emise hypotečních zástavních listů, jejichž emitentem je Hypoteční banka.

OBRÁZEK 3 - VÝKAZ FINANČNÍ POZICE HB, A. S. ZA ROK 2016

Aktiva	Pozn.	31. 12. 2016 mil. Kč	31. 12. 2015 mil. Kč
Vklady u centrálních bank	12	1 150	688
Úvěry a pohledávky za bankami	13	6 622	6 622
Úvěry a pohledávky za klienty	14	254 078	228 340
Přecenění na reálnou hodnotu u portfoliově zajišťovaných položek		169	124
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	15	68	25
Nehmotná aktiva	16	210	147
Budovy a zařízení	16	86	81
Ostatní aktiva	17	119	137
Pohledávka ze splatné daně z příjmu		7	26
Náklady a příjmy příštích období		4	5
Aktiva celkem		262 513	236 195
Závazky			
Závazky vůči bankám	18	2	220
Závazky vůči klientům	19	402	452
Závazky z dluhových cenných papírů	20	226 579	200 797
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	15	365	213
Ostatní závazky	21	716	643
Závazek z odložené daně	11	277	223
Závazky celkem		228 341	202 548
Vlastní kapitál			
Základní kapitál	22	5 076	5 076
Emisní ážio		24 569	24 569
Rezervní fondy		1 015	1 015
Ostatní kapitálové fondy	22	350	0
Oceňovací rozdíly ze zajištění peněžních toků		-44	-3
Nerozdělený zisk		3 206	2 990
Vlastní kapitál celkem		34 172	33 647
Závazky a vlastní kapitál celkem		262 513	236 195

Zdroj: Hypoteční banka, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Z rozvahy Hypoteční banky je patrný 11 % nárůst objemu poskytnutých hypotečních úvěrů. Většinou je k financování hypotečních úvěrů využíváno hypotečních zástavních listů, což je patrné z položky závazky z dluhových cenných papírů, jak již bylo výše zmíněno. Vzhledem k ostatním položkám rozvahy působí výkaz finanční pozice velmi stabilně. Významnější výkyv je patrný pouze v položce zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou. Všechny tyto zajišťovací operace jsou uzavřeny s ČSOB, a. s.

Na následujícím obrázku je z výkazu zisku a ztráty patrný nesoulad mezi růstem objemu poskytnutých úvěrů a vývojem výnosových úroků. Během roku 2016 došlo k 6 % poklesu v této položce. Dle detailu výnosových úroků lze pokles připisat obecně se snižující úrokové marži, nicméně pokles sazeb v rámci roku 2016 nebyl tak markantní.

OBRÁZEK 4 - VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY HB, A. S. ZA ROK 2016

Výkaz zisků a ztrát	Pozn.	31. 12. 2016 mil. Kč	31. 12. 2015 mil. Kč
Výnosy z úroků a podobné výnosy	5	7 140	7 565
Náklady na úroky a podobné náklady	5	-2 643	-3 138
Čistý výnos z úroků		4 497	4 427
Výnosy z poplatků a provizí	6	633	592
Náklady na poplatky a provize	6	-110	-88
Čistý výnos z poplatků a provizí		523	504
Čistý zisk/(ztráta) z finančních nástrojů vykazovaných v reálné hodnotě		1	0
Ostatní provozní výnosy	7	54	382
Ostatní provozní náklady	7	-14	-328
Správní náklady	8	-1 069	-874
Ztráty ze snížení hodnoty aktiv	10	-47	-419
Zisk před zdaněním		3 945	3 692
Daň z příjmů	11	-739	-702
Čistý zisk za účetní období		3 206	2 990
Ostatní souhrnný výsledek			
Položky, které budou následně převedeny do výkazu zisků a ztrát			
Čistý zisk/ (ztráta) ze zajištění peněžních toků		-51	20
Odložená daň ze zajištění peněžních toků		10	-4
Celkový souhrnný výsledek za účetní období		3 165	3 006

Zdroj: Hypoteční banka, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Při řízení úvěrového rizika banka spoléhá jak na interní, tak na externí zdroje informací, mezi které patří pozitivní a negativní registry klientských informací. Takto získaná datová základna je poté podkladem pro modelování úvěrového rizika, schvalovací proces, vymáhání pohledávek a výpočet finančních dopadů. Schvalovací proces je založen na aplikační skórovací kartě (interní scoringový algoritmus banky), který je pro každého klienta plně automatizován. Z toho plyne, že v případě negativního výsledku není dále prováděn individuální rating subjektu, který by mohl poukázat na nedostatky modelu. Stejně tak je možné, že v průběhu schvalovacího procesu dojde k selhání modelu, což může mít zásadní dopad při posuzování kvality prověření úvěruschopnosti klienta. Navzdory této obavě banka během roku 2016 snížila stav individuálně tvořených opravných položek k úvěrům a pohledávkám za klienty.

Zajímavá je zmínka o měnovém riziku banky, které je dle komentáře téměř nulové, protože banka má veškeré prováděné operace denominované v českých korunách. Zda bude mít ustanovení o možnosti konverze měny dopad na hospodaření banky, není

zřejmé, protože není uveden počet subjektů, kteří čerpají korunový úvěr a zároveň nejsou rezidenty.⁹⁶

Oblast očekávané splatnosti úvěrů velmi úzce souvisí s novelou zákona o spotřebitelském úvěru, jak bylo zmíněno. K očekávané splatnosti úvěrů se banka vyjadřuje takto:

„V roce 2016 byl v České republice přijat zákon, kterým došlo k implementaci evropské směrnice o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení. V této souvislosti lze očekávat, že nový zákon může ve svém důsledku vyústit ve změny ve splácení úvěrů. Do současného odhadu očekávané doby splatnosti úvěrů Banka tento faktor zatím nezohledňuje z důvodu velké nejistoty, jakým způsobem trh na tyto změny bude reagovat. Na základě citlivostní analýzy lze však odhadnout, že změna odhadu parametru očekávané doby splatnosti úvěrů o 1 rok (snížení) by při zachování ostatních parametrů v nezměněné podobě znamenala na celém portfoliu dopad přibližně 60 mil. Kč do úrokových výnosů (snížení) z úvěrů klientům. Tento dopad nereprezentuje skutečné snížení úrokových výnosů, ale jejich rozložení v čase, tedy změněnou rychlost amortizace úvěrů s použitím metody efektivní úrokové míry.“⁹⁷

O případných dopadech na výnosy z poplatků a provizí, které byly běžnou součástí předčasné splátky, se zpráva nezmiňuje. Jak je uvedeno v první kapitole této práce, jejich hodnota byla velmi omezena, případně snížena na nulovou částku.

Během roku 2016 došlo k nárůstu výnosů z poplatků a provizí z úvěrových produktů o 29 mil. Kč, co je v relativním vyjádření nárůst pouze 5,5 %, který nekorresponduje s růstem portfolia o 11 %, který byl zmíněn výše. Z tohoto vývoje je patrné, že banka byla nucena omezit svou poplatkovou politiku ve vztahu k retailovým klientům.

Oproti předpokladu, který byl stanoven na základě komentářů bank v souvislosti s novelou zákona ohledně nákladů na marketingové a propagační materiály, nedošlo k jeho potvrzení. Ve sledované oblasti v průběhu roku 2016 došlo k nepatrnému snížení těchto nákladů (absolutně o 3 mil. Kč).

---

⁹⁶ Hypoteční banka. HB, a.s.: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW:<https://www.hypotecnibanka.cz/_sys_/FileStorage/download/2/1491/hb_vz2016_cz_web.pdf>.

⁹⁷Hypoteční banka. HB, a.s.: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017. s. 58. [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW:<https://www.hypotecnibanka.cz/_sys_/FileStorage/download/2/1491/hb_vz2016_cz_web.pdf>.

Přes rostoucí počet zaměstnanců nebyl zaznamenán růst v podobě správních nákladů, v rámci kterých jsou vykázány mzdové náklady a ostatní náklady spojené se zaměstnanci (školení), které budou v průběhu roku 2017 růst společně z titulu požadovaného ověření odborné způsobilosti. V případě Hypoteční banky bude kladen požadavek na nejvyšší stupeň odbornosti. Navzdory vysoké pravděpodobnosti nastání této skutečnosti a pravděpodobného růstu počtu případných soudních sporů banka netvoří žádnou rezervu.⁹⁸

V části schvalovacího procesu v rámci celé skupiny ČSOB je patrný nesoulad mezi tvrzením o postupu schvalování úvěru v rámci Hypoteční banky a konsolidovanou skupinou. Výslovně je zde uvedeno, že v rámci schvalovacího procesu je využito behaviorálních skórovacích karet pro stávající zákazníky. Pro spotřebitelské úvěry (osobní nezajištěné úvěry, kontokorentní úvěry a kreditní karty) je rozhodovací proces plně automatizovaný a vychází z výše zmíněných skórovacích karet. Rozpor přichází v oblasti hypotečních produktů, které jsou prý podpořeny skórovacími kartami, nicméně konečné rozhodnutí je stanoveno manuálně.⁹⁹

Na následujícím obrázku je zobrazen nekonsolidovaný výkaz zisku a ztráty za společnost ČSOB, a. s. za období 2016 ve srovnání s rokem 2015. Při předběžné analýze zaznamenala zajímavý vývoj položka výnosových úroků a dále položka výnosy z poplatků a provizí. Třebaže celkově ČSOB, a. s. zvýšila zisk za účetní období o 5,16 %, u klíčových položek došlo k poklesu. Dále budou tyto údaje opět porovnány s výkazem zobrazujícím finanční pozici banky a dalšími údaji ve výroční zprávě za rok 2016.

---

⁹⁸ Hypoteční banka. HB, a.s.: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW:<https://www.hypotecnibanka.cz/_sys_/FileStorage/download/2/1491/hb_vz2016_cz_web.pdf>.

⁹⁹ Také se může jednat o jiný postup, ale bez přístupu k detailům použitého modelu není možné skutečně potvrdit, zda se jedná o rozpor mezi zprávami případně o odlišný postup.

OBRÁZEK 5 - NEKONSOLIDOVANÝ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ČSOB, A. S. ZA ROK 2016

(mil. Kč)	Poznámka	2016	2015
Úrokové výnosy	4	19 519	20 212
Úrokové náklady	5	-2 835	-3 412
Čistý úrokový výnos		16 684	16 800
Výnosy z poplatků a provizí	6	8 123	8 470
Náklady na poplatky a provize	6	-3 296	-3 338
Čistý výnos z poplatků a provizí		4 827	5 132
Výnosy z dividend	13	4 863	5 308
Čistý zisk z finančních nástrojů vykazovaných v reálné hodnotě			
do zisku nebo ztráty a kurzové rozdíly	7	3 379	2 643
Čistý zisk z realizovatelných finančních aktiv		1 295	334
Čisté ostatní výnosy	8	837	473
Provozní výnosy		31 885	30 690
Náklady na zaměstnance	9	-6 234	-5 789
Všeobecné správní náklady	10	-6 369	-7 616
Odpisy a amortizace	20, 21	-947	-325
Provozní náklady		-13 550	-13 730
Ztráty ze znehodnocení	11	-431	-559
Zisk před zdaněním		17 904	16 401
Daň z příjmu	12	-2 360	-1 620
Zisk za účetní období		15 544	14 781

Zdroj: ČSOB, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Z výkazu zisku a ztráty je viditelný pokles v oblasti jak úrokových nákladů, tak úrokových výnosů. Při rozčlenění na jednotlivé segmenty je očividný pokles zejména v oblasti retailového bankovníctví, kde meziroční pokles dosáhl 2 %, což v absolutním vyjádření znamená pokles o téměř 150 mil. Kč. Další evidentní pokles zaznamenal čistý výnos z poplatků a provizí. Retailový segment se na poklesu podílel velmi výrazně. Během jednoho roku poklesl čistý výnos z poplatků a provizí v tomto segmentu o více než 12 % (v absolutním vyjádření se jedná o částku 306 mil. Kč). Při zohlednění poplatků a provizí plynoucích pouze ze správy úvěrů je pokles o něco menší. Dosahuje 2 % poklesu vůči předchozímu roku. Při srovnání těchto údajů s rozvahou, kterou je možné nalézt níže, je zřejmý negativní dopad na poplatkovou politiku ČSOB, a. s. Tomuto nepoměru bude dále věnována pozornost v části věnované detailnějšímu rozboru struktury relevantních položek rozvahy za rok 2016.

Položka Všeobecné správní náklady zastřešuje mimo jiné náklady na marketing a školení. Zatímco vývoj nákladů na školení bude zajímavé sledovat až v průběhu roku 2017, v oblasti marketingových nákladů došlo ke 14 % růstu. Změna není blíže ve zprávě

vysvětlena. Na základě předpokladu je možné část z těchto nákladů přiřadit ke změně propagačních materiálů v souvislosti s novelou zákona.

Výkaz o finanční pozici ČSOB, a. s. za rok 2016 s daty za rok 2015 je možné vidět na dalším obrázku. Na první pohled růst v položce úvěry a pohledávky je silně ovlivněn vztahem k centrální bance, kde došlo během jednoho roku k nárůstu o 165 002 mil. Kč. Úvěry a pohledávky vůči soukromým osobám během sledovaného období vzrostly o 3 864 mil. Kč, což představuje 9,8 % změnu.

OBRÁZEK 6 - VÝKAZ O FINANČNÍ POZICI ČSOB, A. S. ZA ROK 2016

(mil. Kč)	Poznámka	2016	2015
AKTIVA			
Pokladní hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám	14	55 920	116 592
Finanční aktiva k obchodování	15	21 716	30 651
Finanční aktiva vykazovaná v reálné hodnotě			
do zisku nebo ztráty	15	3 485	3 491
Realizovatelná finanční aktiva	16	73 067	74 389
Finanční investice držené do splatnosti	16	132 679	136 432
Úvěry a pohledávky	17	698 740	501 668
Přecenění na reálnou hodnotu u portfoliově zajišťovaných položek		797	866
Investice v dceřiných a přidružených společnostech			
a společných podnicích	18	46 243	45 773
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	19	11 623	11 906
Pozemky, budovy a zařízení	20	3 006	2 765
Goodwill a jiná nehmotná aktiva	21	5 249	5 059
Aktiva určená k prodeji	22	35	66
Ostatní aktiva	23	1 030	1 136
Aktiva celkem		1 053 590	930 794
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL			
Finanční závazky k obchodování	24	40 068	30 085
Finanční závazky vykazované v reálné hodnotě			
do zisku nebo ztráty	24	1 620	0
Finanční závazky v zůstatkové hodnotě	25	909 634	797 101
Přecenění na reálnou hodnotu u portfoliově zajišťovaných položek		4 796	4 062
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	19	10 418	10 668
Závazky ze splatné daně		730	148
Závazky z odložené daně	12	308	870
Ostatní závazky	26	4 015	4 640
Rezervy	27	654	511
Závazky celkem		972 243	848 085
Základní kapitál	28	5 855	5 855
Emisní ážio		20 093	20 093
Zákonný rezervní fond		18 687	18 687
Nerozdělený zisk		32 895	32 132
Oceňovací rozdíly z realizovatelných finančních aktiv	28	1 844	3 296
Oceňovací rozdíly ze zajištění peněžních toků	28	1 973	2 646
Vlastní kapitál celkem		81 347	82 709
Závazky a vlastní kapitál celkem		1 053 590	930 794

Zdroj: ČSOB, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Neméně zajímavou položkou jsou rezervy tvořené na soudní spory. V detailu položky Rezervy je uvedena absolutní hodnota vztahující se k případným ztrátám ze soudních sporů, která se na celkovém stavu rezervy (položka v rozvaze v hodnotě 654 mil. Kč) podílí částkou 341 mil. Kč. Předmět vedených soudních sporů není uveden, nicméně zde

došlo k nárůstu za sledované období 7,2 %. Údaje nejsou zveřejněny z důvodu případného poškození zájmů banky, jak je uvedeno v příloze výroční zprávy za rok 2016. Případným ztrátám v důsledku porušení povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru není věnována bližší pozornost.¹⁰⁰

Na internetových stránkách www.csob.cz nejsou v době zpracování této práce zveřejněna data za první čtvrtletí roku 2017, která by mohla podat lepší obraz případně vysvětlení ve vývoji některých výše zmiňovaných položek.

4.2.4 DATA Z VÝROČNÍ ZPRÁVY SKUPINY ČESKÉ SPOŘITELNY ZA ROK 2016

Stejně jako tomu bylo v případě Komerční banky a Československé obchodní banky, tak i v případě České spořitelny není v událostech roku 2016 novele zákona věnována téměř žádná pozornost.

Skupina hodnotí rok 2016 jako přelomový, a to převážně v oblasti poskytování hypotečních úvěrů. Dle vyjádření banky nikdy ve své historii neposkytla během jednoho roku více nových hypotečních úvěrů a objem portfolia tak překonal v průběhu roku hranici 200 mil. Kč. Příznivému vývoji ekonomické situace připisuje též růst v oblasti spotřebitelských úvěrů. Na poklesu úrokových výnosů se podílely trvale nízké úrokové sazby, které se projeví v poklesu úrokové marže z 3,31 % na 3,12 % v roce 2016. Na poklesu čistého úrokového výnosu z poplatků a provizí se významnou měrou podílela legislativa. Není ovšem hovořeno o novele zákona o spotřebitelském úvěru, nýbrž o legislativě týkající se omezování výnosů z poplatků v oblasti provizí z karetních transakcí.

Banka připouští, že vzhledem k rostoucím regulatorním požadavkům přistoupila k razantnímu snížení nákladů na reklamu a marketing, aby tak kompenzovala růst nákladů spojených s implementací regulatorních požadavků, které se projevují zejména v oblasti nových projektů a vývoje aplikací.

Ve vyjádření k výkazu finanční pozice je zmíněn opět příznivý růst v oblasti hypotečních úvěrů napříč všemi segmenty spotřebitelských úvěrů. Rekordních výsledků bylo

---

¹⁰⁰ Československá obchodní banka. ČSOB: *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2016.pdf>>.

dosaženo v objemu čistých úvěrů poskytnutých domácnostem (hrubý objem se zvýšil pouze o 1 %), kde byl zaznamenán nárůst 27,2 mld. Kč, což představuje nárůst o 9 %.

Skupina vyslovila předpoklad rostoucího počtu poskytnutých hypotečních a spotřebitelských úvěrů, a to převážně z důvodu blížícího se očekávaného opuštění kurzového závazku spojeného s případným růstem úrokových sazeb a také díky úspěšným projektům Peníze na klik a Transparentní kreditní karta. Navzdory těmto předpokladům očekává mírný meziroční pokles zisků. Na předpokládaném poklesu se dle vyjádřeného názoru projeví prostředí trvale nízkých úrokových sazeb, rostoucí regulace a konkurence na domácím bankovním trhu.

V oblasti řízení úvěrového rizika retailového segmentu je v rámci schvalovacích procesů využito interního ratingu, konkrétně se jedná o rating založený na behaviorálních a demografických ukazatelích. V případě klientů (fyzické osoby nepodnikatele) bez selhání je použita osmistupňová ratingová škála. Všechny relevantní informace pro hodnocení jsou dále centrálně archivovány pro budoucí pravidelné revize v rámci interního ratingu.

V tabulce zobrazující individuální výkaz zisku a ztráty společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2016, která je uvedena níže, je stejně jako ve výše uvedených příkladech evidentní pokles v položce čistých úrokových výnosů. Dle detailu čistého úrokového výnosu je snížení ovlivněno především vývojem výnosové strany položek Finanční aktiva k obchodování a Úvěry a pohledávky. Jak bylo zmíněno výše, lze tento pokles připsat trvale nízkým úrokovým sazbám, který nemůže být kompenzován vývojem v objemu poskytnutých úvěrů a jiných pohledávek.

OBRÁZEK 7 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ČS, A.S. ZA ROK 2016

Výkaz zisku a ztráty

V mil. Kč	Bod	2016	2015
Čistý úrokový výnos	1	23 857	24 304
Čistý výnos z poplatků a provizí	2	8 254	9 280
Výnosy z dividend	3	436	427
Čistý zisk z obchodních operací a aktiv oceňovaných reálnou hodnotou	4	2 691	3 016
Výnosy z pronájmu investic do nemovitostí a ostatní operativní pronájem	5	87	116
Náklady na zaměstnance	6	-8 113	-7 713
Ostatní správní náklady	6	-6 784	-7 434
Odpisy majetku	6	-1 889	-1 857
Čistý zisk nebo (-) ztráta z finančních aktiv a závazků nevykázaných v reálné hodnotě do zisku nebo ztráty	7	1 423	324
Čistá ztráta ze znehodnocení finančních aktiv nevykázaných v reálné hodnotě do zisku nebo ztráty	8	-1 403	-2 170
Ostatní provozní výsledek	9	-875	-746
Zisk z pokračujících činností před zdaněním		17 684	17 547
Daň z příjmů	10	-3 176	-3 403
Zisk z pokračujících činností po zdanění		14 508	14 144
Zisk nebo (-) ztráta běžného roku po zdanění		14 508	14 144

Zdroj: Česká spořitelna, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Jak již také bylo výše zmíněno, pokles v položce čistého výnosu z poplatků a provizí byl způsoben úpravou legislativy poplatků spojených s platebními kartami. V části věnované úvěrové činnosti je ovšem evidován meziroční pokles téměř 20 %, v absolutní hodnotě 1 571 mil. Kč. Tento vývoj může signalizovat omezení poplatkové politiky banky.

Jako u jedné z mála bank ve vzorku došlo k nepatrnému růstu nákladů na IT, náklady na marketing vzhledem k vynaložené částce setrvaly téměř na úrovni minulého období. Zajímavý vývoj zaznamenala položka poradenství a právní služby, která oproti minulému roku vzrostla o 37,8 %. Vývoj této položky není blíže komentován, ale na základě rostoucích legislativních požadavků je růst dle názoru autora spojen s právním výkladem a implementací jednotlivých norem a požadavků.

Individuální výkaz finanční pozice České spořitelny, a. s. za rok 2016, který je uveden níže, vzhledem k vývoji ve struktuře bilance, která mimo jiné vzrostla během sledovaného období o téměř 11 %, ukazuje významné převrstvení prakticky všech rozvahových položek do položky Úvěry a jiné pohledávky za klienty. Položka zaznamenala v uplynulém roce růst 8,8 %.¹⁰¹ Konkrétněji úvěry poskytnuté domácnostem vzrostly v netto účetní hodnotě z 265 715 mil. Kč na 290 948 mil. Kč, což představuje růst 9,5 %.

¹⁰¹ Položky jsou v rozvaze vyjádřeny v netto hodnotách.

OBRÁZEK 8 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ O FINANČNÍ POZICI ČS, A.S. ZA ROK 2016

V mil. Kč	Bod	2016	2015
Aktiva			
Pokladní hotovost a hotovost u centrálních bank	12	151 877	100 895
Finanční aktiva k obchodování		21 045	14 914
Deriváty k obchodování	13	13 458	14 184
Ostatní finanční aktiva k obchodování	14,18	7 587	730
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty	15,18	394	354
Realizovatelná finanční aktiva	16,18	80 979	77 796
Finanční aktiva držená do splatnosti	17,18	159 874	151 682
Úvěry a jiné pohledávky za bankami	19	21 823	34 120
Úvěry a jiné pohledávky za klienty	20	538 359	494 915
Zajišťovací deriváty	21	519	663
Hmotný majetek	22	10 070	11 947
Nehmotný majetek	23	3 994	3 675
Účasti v dceřiných a přidružených podnicích	24	8 200	8 432
Pohledávky ze splatné daně	25	578	689
Pohledávky z odložené daně	25	–	–
Dlouhodobá aktiva a vyřazované skupiny aktiv klasifikované jako držené k prodeji	27	123	–
Ostatní aktiva	26	1 176	1 196
Aktiva celkem		999 011	901 278
Závazky a vlastní kapitál			
Finanční závazky k obchodování		18 161	15 020
Deriváty k obchodování	13	14 056	15 008
Ostatní finanční závazky k obchodování	28	4 105	12
Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty	29	1 997	4 019
Vklady klientů		1 997	4 019
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	30	851 018	759 445
Vklady bank		120 019	92 313
Vklady klientů		711 400	636 694
Emitované dluhové cenné papíry		18 859	28 319
Ostatní finanční závazky		740	2 119
Zajišťovací deriváty	21	452	495
Rezervy	31	2 796	2 482
Závazky ze splatné daně	25	–	–
Závazky z odložené daně	25	55	509
Ostatní závazky	32	8 580	3 972
Vlastní kapitál celkem	33	115 952	115 336
Závazky a vlastní kapitál celkem		999 011	901 278

Zdroj: Česká spořitelna, a. s.: Výroční zpráva 2016 [online]

Další sledovanou položkou jsou rezervy. Banka připouští tvorbu rezervy na soudní spory, není ovšem ochotna sdělovat bližší informace, které by mohly mít možný dopad na výsledek sporu. Z tohoto titulu tvoří rezervy. Dále banka připouští volatility právního prostředí a existenci neproověřených oblastí v legislativě. Za těmito účely rezervu netvoří, protože by její tvorba nebyla opodstatněna z důvodu absence exemplárního příkladu. V neposlední řadě jsou bankou k větším objemům poskytnutých příslibů tvořeny rezervy na poskytnuté přísliby a záruky.

V podrobné analýze dle segmentů (Retail, Corporates, ALM &CC a Group Markets) je ještě jednou potvrzen výše zmíněný vývoj o poklesu čistého úrokového výnosu a čistého výnosu z poplatků a provizí. I přes tento vývoj zůstal poměr nákladů a výnosů mezi roky téměř nezměněn.

Jako pozitivum v případě výroční zprávy skupiny České spořitelny lze zmínit, že jako u jediné ze zkoumaných zpráv byly vysvětleny téměř veškeré změny ve sledovaných položkách, které zabránily případným spekulacím. Novele zákona o spotřebitelském úvěru nebyla věnována větší pozornost.¹⁰²

Konsolidované výsledky skupiny za první kvartál 2017 potvrzují růst úvěrů doprovázený výrazným zlepšením rizikového profilu. Oproti stejnému období minulého roku vzrostl hrubý objem klientských úvěrů o 8 % (významně se na růstu podílely opět hypoteční úvěry). U položky nově poskytnutých hypotečních úvěrů dosáhl meziroční růst 61 %. Z pohledu banky příznivý se vývoj nepodařilo udržet u spotřebitelských úvěrů, které meziročně nepatrně poklesly, a to především z důvodu mimořádného odpisu rizikových úvěrů. I tak došlo v oblasti spotřebitelských úvěrů k více než 40 tis. operací za téměř 9 mld. Kč.

Přes vývoj ve výše uvedených položkách došlo v poklesu čistého úrokového výnosu o 3,3 % z důvodu přetrvávajícího vlivu nízkých úrokových sazeb, což jinými slovy znamená opětovný pokles úrokové marže skupiny na 2,7 %.

V položce Čistých výnosů z poplatků a provizí banka v prvním čtvrtletí připouští znatelný dopad výpadku, případně snížení poplatků spojených s úvěry. Pokles byl kompenzován ze strany cenných papírů a správy aktiv. Dopad legislativy je naznačen též v položce administrativních nákladů, které vzrostly oproti stejnému období minulého roku o 2 %.¹⁰³

---

¹⁰² Česká spořitelna. ČS: *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_cs_2016_final.pdf>.

¹⁰³ Česká spořitelna. ČS: *Konsolidované výsledky za 1. čtvrtletí 2017* [online]. 2016 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Vztahy_k_investorum/Hospodarske_vysledky/Prilohy/q1_2017_prezentace_final.pdf>.

ZÁVĚR

Je novela zákona spojena s pozitivním nebo negativním dopadem na bankovní sektor? Často kladená otázka. Vzhledem k obtížnosti extrakce dopadů z výkazů bank a krátké době účinnosti novely zákona, nelze jednoznačně označit legislativní změny za pozitivní, případně negativní pro bankovní sektor. Při dokumentování jednotlivých změn vyplývajících z novely bylo zjištěno, že mnohem výraznější dopad bude pocíťován ze strany nebankovních poskytovatelů, a to převážně z důvodu, že úvěrové instituce již značnou část standardů uvedených v zákoně nějakou dobu používají. Pro standardy stanovené zákonem, které nejsou běžnou praxí, bude velmi důležitý přístup risk managementu bank, zda tato ustanovení ohodnotí jako příležitost, případně hrozbu.

Pozitivní či negativní dopad z hlediska spotřebitele ve vztahu k bankovnímu sektoru bude také možné posoudit až s větším časovým odstupem, kdy bude zřejmé, zda úroveň finanční gramotnosti českých spotřebitelů je na takové úrovni, že umožní efektivní využití této normy.

Z porovnání vývoje na Slovensku a v ČR je zřejmý odlišný vývoj po vstupu transpozice směrnice v účinnost. Zatímco na Slovensku byla v souvislosti se zákonem zaznamenána vlna reinvestic a klesající trend úrokové sazby hypotečních úvěrů, v podmínkách ČR došlo k výraznému nárůstu počtu poskytnutých hypotečních úvěrů v době před účinností novely a k dalšímu růstu v prvním kvartále roku 2017 při rostoucí úrokové sazbě. Tak rapidní konkurenční boj jako na Slovensku se zatím v ČR neodehrává. Nicméně nutno podotknout, že zákon je na Slovensku účinný delší dobu než v ČR.

Z vývojových tendencí za bankovní sektor je celkem zejména zajímavá položka úrokových výnosů, která navzdory vývoji v počtu poskytnutých úvěrů v posledním čtvrtletí roku 2016 zaznamenala mezičtvrtletní pokles o 1 022 mil. Kč. Tento vývoj je obecně přisuzován nízkým úrokovým sazbám, díky kterým se snižuje marže bankovního sektoru. V souvislosti s rokem 2017 je vysoký důraz kladen na hospodářský vývoj, díky kterému byl podpořen růst počtu i objemu položek poskytnutých úvěrů v rozvaze v průběhu roku 2016 (výsledky roku 2016 jsou připisovány též nízké míře nezaměstnanosti).

Ve sledovaném vzorku výročních zpráv za období 2015–2016 není novele zákona o spotřebitelském úvěru věnována větší pozornost, natož pak přímým komentářům

věnovaným jednotlivým dopadům. Při analýze dat zveřejněných za první kvartál roku 2017 je tomu již naopak a je například u České spořitelny, a. s. připuštěn dopad na poplatkovou politiku banky. Pro banky obecně z tohoto vývoje vyplývá nutnost nahrazení tohoto zdroje poplatků zdrojem jiným. Možnou oblastí, která zatím není výrazněji, co se do výše poplatků týče, regulována, je například investování sektoru domácností.

Zajímavý je též vývoj jednotlivých nákladových položek zkoumaných v podkapitolách 4.2.2 - 4.2.4, který odráží snahu vybraného vzorku bank kompenzovat pokles ve výnosových položkách. Pozornost je věnována zejména vývoji správních nákladů. Kupříkladu vývoj hojně diskutované položky nákladů na propagaci v souvislosti s povinným uveřejňováním informací v reklamě není ve zkoumaném vzorku jednotný. Další zkoumané položky nákladů byly dle vývoje položky Náklady na mzdy a školení, právní poradenství, tvorbu rezerv a náklady na IT.

Navzdory snahám ČNB zamezit dalšímu zadlužování sektoru domácností, ukazuje vývoj položek zveřejněný za 1. kvartál 2017 na naprosto opačný trend. Z tohoto vývoje a zároveň z opouštění kurzového závazku ČNB je možné usuzovat na budoucí růst sazeb vyhlášených ČNB.

Dle názoru autora je novela zákona o spotřebitelském úvěru velmi prospěšná pro spotřebitele upřednostňující nebankovní poskytovatele, kterým tak byly nastaveny určité mantinely působnosti. Čas ukáže, zda zdůvěryhodnění sektoru nebankovních poskytovatelů znamená pro banky příležitost nebo hrozbu v podobě ztráty potenciálních klientů. Dále přinesla dlouho očekávanou úpravu v oblasti hypotečních úvěrů, která je v současnosti velmi aktuální, jak vyplynulo z kapitoly věnované tendencím na českém bankovním trhu. Z pohledu spotřebitele je velmi důležité, aby byla legislativa lépe komunikována. Neméně důležité je, aby byl kladen důraz na zvyšování finanční gramotnosti těchto subjektů, jinak je velmi pravděpodobné, že zákon bude ve svém konečném důsledku ze strany bankovních poskytovatelů vnímán pouze jako byrokratický.

Téma této práce je možné dále rozvíjet, zejména pak s delším časovým odstupem, až budou zveřejněna aktuálnější data. Zajímavé bude sledovat například vliv zvýšení úrokových sazeb ze strany ČNB, vliv nově schváleného stavebního zákona, případně dopady vyplývající ze schválení stávajícího návrhu zákona o ČNB na poskytování hypotečních úvěrů. Oblastí, které je možné v budoucnu rozvíjet, je skutečně mnoho.

PŘEHLED BIBLIOGRAFICKÝCH ZÁZNAMŮ

LITERÁRNÍ ZDROJE

- DVOŘÁK, P.: *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, 2005. 663 s. ISBN 80-7201-515-X.
- DVOŘÁK, P: *Deriváty*. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2010. 298 s. ISBN 978-80-245-1435-2.
- FRANK, R.; VESELKOVÁ, P.: K současným výkladovým otázkám právní regulace RPSN. *Právní rozhledy*. 2016. č. 2. ISSN 1210-6410.
- POLOUČEK, S a kol.: *Bankovníctví*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.
- RADOVÁ, J a kol.: *Finanční matematika pro každého*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 249 s. ISBN 978-80-247-3584-9.
- REVENDA, Z.; MANDEL, M.; KODERA, J.; MUSÍLEK, J.; DVOŘÁK, P.: *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. aktualizované vyd. Praha: Management press, 2012. 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- SLANINA, Jan; et. al. *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. 882 s. ISBN 978-80-7400-645-6.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Česká národní banka, ČNB: ARAD systém časových řad. [online databáze] 2017 [vid. 2017-05-03].

Dostupné z WWW: <<http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.ht>>.

Česká národní banka, ČNB: Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. *Věstník ČNB*. [online] 14. 6. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2016/download/vestnik_2016_06_20616180.pdf>.

Česká národní banka. ČNB: *databáze časových řad ARAD* [online]. 2017 [cit. 2017-05-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.ht>>.

Česká národní banka. ČNB: *Ochrana spotřebitele a spotřebitelský úvěr* [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitelke_spotrebitelsky_uver/>.

Česká národní banka. ČNB: *Zkoušky dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru*. [online] 2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni_poskytovatele_spotrebitelskeho_uveru/zkousky_ZSU.html>.

Česká národní banka. ČNB: *Zkoušky ZSU* [online] 2017 [cit. 2017-05-07]. Dostupné WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni_poskytovat_ele_spotrebitelskeho_uveru/zkousky_ZSU.html>.

Česká národní banka. ČNB: *Zpráva o finanční stabilitě 2015/2016* [online]. 2016 [2017-05-08].

Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2015-2016/fs_2015-2016.pdf>.

Česká národní banka. ČNB: *Způsob generování testů při pořádání odborných zkoušek dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. Dohledový benchmark č. 1/2017* [online] 2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW:

<https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2017_01.pdf>.

Česká spořitelna. ČS: *Konsolidované výsledky za 1. čtvrtletí 2017* [online]. 2016 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z WWW:

<http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Vztahy_k_investorum/Hospodarske_vysledky/Prilohy/q1_2017_prezentace_final.pdf>.

Česká spořitelna. ČS: *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_cs_2016_final.pdf>.

Československá obchodní banka. ČSOB: *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2016.pdf>>.

Český statistický úřad, ČSÚ: *Inflace – druhy, definice, tabulky*. [online]. 10. 4. 2017. [cit. 2017-05-06].

Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace>.

Evropská centrální banka. ECB: *Bank interest rates – loans to households for house purchase – Slovakia* [online]. 2017 [cit. 2017-05-20]. Dostupné z WWW:

<<http://sdw.ecb.europa.eu/browseSelection.do?df=true&ec=&dc=&oc=&pb=&rc=&DATASET=0&D>>

[ATASET=1&DATASET=2&removeItem=&activeTab=MIR&BS_ITEM=A22&BS_ITEM=A22&CURRENCY_TRANS=EUR&node=9691393&legendRef=reference&legendNor=>](#).

Fincentrum. Hypoindex.cz: *Úvěrový registr strašák pro klienty*. [online] 24. 4. 2017 [vid. 2017-05-02].

Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/clanky/uverovy-registr-strasak-klienty/>>.

Fincentrum. TotalMoney.sk: *Bitka o hypotekárnych klientov sa stupňuje*. [online] 7. 4. 2017 [vid.

2017-05-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.sk/bitka-o-hypotekarnych-klientov-sa-stupnuje/>>. ISSN: 1802-5900.

Fincentrum. TotalMoney.sk: *Hypotéky – porovnanie hypotekárnych úverov*. [online] 2017 [vid. 2017-05-02]. Dostupné z WWW: <<https://totalmoney.sk/hypoteky/>>. ISSN: 1802-5900.

Hypoteční banka. HB, a.s.: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <https://www.hypotecnibanka.cz/_sys_/FileStorage/download/2/1491/hb_vz2016_cz_web.pdf>.

Komerční banka. KB: *Komentované obchodní a finanční výsledky 1Q 2017* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/hospodarske-vysledky/kb-komentovane-obchodni-a-financni-vysledky-1q2017.pdf?3ab0a7cdbea42358bdf4be6114bf97fc>>.

Komerční banka. KB: *Výroční zpráva 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2015-vyrocní-zprava.pdf?2079ac9a8c9b93989d387f79c46dd7f>>.

Komerční banka. KB: *Výroční zpráva 2016* [online]. 2017 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2016-vyrocní-zprava.pdf?c5a9afc4096cf0de121fabd912833b72>>.

Patria plus. Patria.cz: *měny a sazby* [online databáze] 2017 [vid. 2017-05-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.patria-cz.zdroje.vse.cz/kurzy/online/sazby.html>>.

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon 6/1993 Sb., o České národní bance ve znění pozdějších předpisů. [online] 24. 1. 2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=1009&CT1=0>>.

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. 9. 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru. *Úřední věstník Evropské unie*. [online]. 2014. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1125&rid=1>>.

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob. *Sbírka zákonů*. 16. 10. 2013. ISSN 1211-1244. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení. *Úřední věstník Evropské unie*. [online]. 2014. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014L0017-20140228&qid=1474963232356&from=CS>>.

Vyhláška č. 381/2016 Sb., o žádostech, oznámeních a předkládání výkazů podle zákona o spotřebitelském úvěru. *Sbírka zákonů*. 25. 11. 2016. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 384/2016., o odborné způsobilosti pro distribuci spotřebitelského úvěru. *Sbírka zákonů*. 23. 11. 2016. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. *Sbírka zákonů*. 21. 4. 2010. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. *Sbírka zákonů*. 14. 7. 2016. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 258/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru. *Sbírka zákonů*. 5. 8. 2016. ISSN 1211-1244.

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1 - PRŮMĚRNÁ IR NOVĚ POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ OBYVATELSTVU.....	28
GRAF 2 - PRŮMĚRNÁ ÚROKOVÁ SAZBA NESPLACENÝCH ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ – SLOVENSKO	43
GRAF 3 - PRŮMĚRNÁ ÚROKOVÁ SAZBA ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ – ČR.....	44
GRAF 4 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 5Y SWAPŮ (CZK)	46
GRAF 5 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 1Y SWAPŮ (CZK)	46
GRAF 6 - VÝVOJ ÚROKOVÝCH SAZEB 5Y SWAPŮ (EUR).....	47
GRAF 7 - POČET A OBJEM POSKYTNUTÝCH HYPOTEČNÍCH ÚVĚŘŮ V OBDOBÍ	48
GRAF 8 - POROVNÁNÍ MÍRY INFLACE A PRŮMĚRNÉ IR HYPOTEČNÍCH ÚVĚŘŮ	50
GRAF 9 - PŘÍRŮSTKY POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ OBYVATELSTVU (MIL. KČ).....	54

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY KB, A.S. ZA ROK 2016.....	56
OBRÁZEK 2 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ O FINANČNÍ SITUACI KB, A.S. ZA ROK 2016	57
OBRÁZEK 3 - VÝKAZ FINANČNÍ POZICE HB, A. S. ZA ROK 2016	61
OBRÁZEK 4 - VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY HB, A. S. ZA ROK 2016	62
OBRÁZEK 5 - NEKONSOLIDOVANÝ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ČSOB, A. S. ZA ROK 2016	65
OBRÁZEK 6 - VÝKAZ O FINANČNÍ POZICI ČSOB, A. S. ZA ROK 2016.....	66
OBRÁZEK 7 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ČS, A.S. ZA ROK 2016	69
OBRÁZEK 8 - INDIVIDUÁLNÍ VÝKAZ O FINANČNÍ POZICI ČS, A.S. ZA ROK 2016.....	70
OBRÁZEK 9 – TEMATICKÉ OBLASTI PRO SKUPINU „ÚVĚRY JINÉ NEŽ NA BYDLENÍ“	83
OBRÁZEK 10 – OTÁZKA S JEDNOU SPRÁVNOU ODPOVĚDÍ.....	84
OBRÁZEK 11 – OTÁZKA S VÍCE SPRÁVNÝMI ODPOVĚĐMI	84

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1 - POČTY SUBJEKTŮ DLE OBDOBÍ A SKUPINY.....	19
TABULKA 2 - VÝŠE ZTRÁTY V PŘÍPADĚ NEDODRŽENÍ POVINNOSTÍ.....	28
TABULKA 3 - INDEXY RŮSTU CEN BYTŮ	32

SEZNAM VZORCŮ

ROVNICE 1- VZOREC PRO VÝPOČET RPSN.....	36
ROVNICE 2 - VÝPOČET REÁLNÉ ÚROKOVÉ SAZBY	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Úprava nebankovních poskytovatelů	81
Příloha 2 – Ukázka tematických oblastí	83
Příloha 3 – Vzory otázek a případová studie	84
Příloha 4 – Výkaz Z/Z bankovního sektoru - kumulativně	87
Příloha 5 – Výkaz Z/Z bankovního sektoru bez kumulativních součtů.....	88

SEZNAM ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
MBT	mezibankovní trh
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
SR	Slovenská republika

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1 – ÚPRAVA NEBANKOVNÍCH POSKYTOVATELŮ

Na základě nové úpravy je nebankovní poskytovatel jednou z institucí, jež je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr na základě podmínek stanovených zákonem a přiděleného povolení institucí dohledu, kterou je ČNB.

Zákon pro udělení povolení vyžaduje splnění všech podmínek stanovených § 10 zákona o spotřebitelském úvěru. Podmínky jsou částečně shodné pro udělení licence úvěrové instituci a již fungující nebankovní poskytovatele mohou vzhledem k jejich administrativnímu aparátu neúměrně zatížit. Snahou zákonodárců je nicméně zabránit v činnosti podnikatelů, kteří na trhu půjček operují na hraně zákona. Jedná se například o omezení právní formy, na minimální velikost a zdroj základního kapitálu, omezení sídla společnosti, požadavky na orgány, odbornost a důvěryhodnost.

Žádost o udělení povolení k činnosti je podávána pouze v elektronické formě a je doplněna podklady dokládajícími splnění výše uvedených podmínek (viz. prováděcí právní předpis¹⁰⁴). Rozhodnutí je vydáno ČNB do 4 měsíců od počátku řízení o udělení povolení. V případě kladného rozhodnutí je nebankovní poskytovatel zapsán do registru nebankovních poskytovatelů a žadatel je neprodleně elektronicky informován.

Oprávnění je dle zákona platné do konce pátého kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, kdy byl poskytovatel zapsán do registru. Oprávnění je automaticky prodlouženo o dalších 60 měsíců zaplacením správního poplatku na účet ČNB. Důvodem k zániku oprávnění je zánik právnické osoby, ukončení činnosti, uplynutí doby trvání oprávnění a jemu předcházející neuhrazení správního poplatku a odnětí povolení.

Velmi výraznou změnou je požadavek počátečního kapitálu stanoveného v minimální výši částkou 20 mil. Kč. Kapitál je povinně průběžně udržován minimálně ve výši 5 % poskytnutých a nesplacených spotřebitelských úvěrů ke konci kalendářního roku. I zde můžeme nalézt jistou podobnost s úpravou pro úvěrové instituce (myšleno BASEL II a BASEL III), i když v méně sofistikované podobě. Dále je nebankovní poskytovatel

---

¹⁰⁴ http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vyhlaskey/vyhlaskey_381_2016.pdf

povinen předkládat ČNB na roční bázi stanovené výkazy, které dokumentují jeho hospodaření v uplynulém roce a jsou také základnou pro výpočet udržovacího kapitálu.

Velký důraz je kladen na postupy a pravidla, která jsou vhodná a dostatečná vzhledem k poskytované činnosti a boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

PŘÍLOHA 2 – UKÁZKA TEMATICKÝCH OBLASTÍ

OBRÁZEK 9 – TEMATICKÉ OBLASTI PRO SKUPINU „ÚVĚRY JINÉ NEŽ NA BYDLENÍ“

Tematické oblasti dle skupiny odbornosti	Počet otázek celkem	Počet otázek s jednou správnou odpovědí	Počet otázek s více správnými odpověďmi
Úvěry jiné než na bydlení	60	45	15
a) odborné minimum o finančním trhu	8	6	2
1. finanční trh, jeho definice, úloha a význam		1	1
2. základy teorie financí (časová hodnota peněz)		1	
3. finanční matematika (úročení)		1	
4. struktura finančního trhu (primární a sekundární trh, peněžní a kapitálový trh)		1	1
5. účastníci finančního trhu (věřitelé, dlužníci, finanční zprostředkovatelé)		1	
6. regulace a dohled nad finančním trhem		1	
b) struktura, subjekty a fungování trhu spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení	12	9	3
1. poskytovatel spotřebitelského úvěru, samostatný zprostředkovatel, vázaný zástupce, zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru, zahraniční zprostředkovatel		2	1
2. zásady úvěrového vztahu, základní parametry a povinnosti smluvních stran		2	1
3. registry dlužníků		1	
4. typy spotřebitelských úvěrů jiných než na bydlení (účelové a neúčelové úvěry, hotovostní půjčky, kontokorent, kreditní karty, úvěrový účet)		2	1
5. rizika spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení		2	
c) regulace trhu spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení	12	9	3
1. právní předpisy z oblasti práva na ochranu spotřebitele		3	1
2. základy souvisejících předpisů z finančního trhu, občanského práva (zejména smlouva o úvěru) a obchodního práva		2	1
3. některé požadavky na výkon činnosti (zejména pravidla pro vyřizování stížností a reklamací spotřebitelů podle § 15 odst. 2 písm. g) a § 25 zákona)		2	1
4. základy smluvního práva		2	
d) úvěrování a produkty spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení	20	15	5
1. pravidla jednání		1	1
1.1 pravidla uchovávání dokumentů a záznamů podle § 78 zákona		1	
1.2 pravidla zákazu pobídek podle § 79 zákona		1	
1.3 informace poskytované spotřebitelem a pravidla poskytování rady podle § 84 a 85 zákona		1	
1.4 informační povinnosti vůči spotřebiteli podle § 90 až 111 zákona a smlouva o zprostředkování spotřebitelského úvěru podle § 125 až 127 zákona		2	
1.5 smluvní podmínky podle § 112 až 121 zákona a podmínky zániku závazku podle § 128 až 132 zákona		2	1
2. platby spojené se spotřebitelským úvěrem (úroky, poplatky, provize, význam RPSN)		2	
3. pravidla pro jednání se spotřebiteli, kteří jsou v prodlení, podle § 15 odst. 2 písm. h) zákona (informování o úrocích z prodlení, poplatcích z prodlení, refinancování smlouvy o úvěru, úpravy smluvních podmínek) a postup věřitele při prodlení spotřebitele podle § 122 a 123 zákona		2	1
4. pravidla pro vymáhání pohledávek podle § 15 odst. 2 písm. i) zákona (exekuce soudem či soudním exekutorem)		2	1
5. možnosti řešení sporů vyplývajících z poskytování spotřebitelského úvěru (např. finanční arbitér)		1	1
e) doplňkové služby související se spotřebitelským úvěrem jiným než na bydlení	4	3	1
1. základy pojištění, zajištění spotřebitelského úvěru prostřednictvím pojištění (životní pojištění, pojištění schopnosti splácet spotřebitelský úvěr), asistenční služby		1	1
2. pojištění motorových vozidel (havarijní pojištění, pojištění odpovědnosti za škodu)			
3. vkladové účty, platební účty		1	
5. platební karty (zejména kreditní karty)			1
4. vliv doplňkových služeb souvisejících se spotřebitelským úvěrem na výši RPSN		1	
f) zásady procesu posuzování úvěruschopnosti spotřebitele	4	3	1
1. posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a s tím související pravidla podle § 86 až 89 zákona		3	1

Zdroj: ČNB, dohledový benchmark č. 1/2017

PŘÍLOHA 3 – VZORY OTÁZEK A PŘÍPADOVÁ STUDIE

Ukázkové otázky byly vybrány ze seznamu otázek zveřejněných ČNB pro tzv. kombinovanou zkoušku. Otázky jsou platné od 17. 3. 2017. Celkový počet otázek s jednou správnou odpovědí pro tento typ zkoušky je dle dohledového benchmarku č. 1/2017 69 (nejsou zahrnuty otázky týkající se případové studie).

OBRAZEK 10 – OTÁZKA S JEDNOU SPRÁVNOU ODPOVĚDÍ

Text otázky:		Co mi zákon o spotřebitelském úvěru umožňuje, vezmu-li si nyní jako Čech, žijící v Praze, pobírající plat v korunách, eurový úvěr na dovoz automobilu ze zahraničí a kurz koruny vůči euru začne klesat?
Odpověď A:	N	Změnit měnu úvěru na koruny české při kurzu platném ke dni uzavření smlouvy.
Odpověď B:	N	Změnit měnu úvěru na koruny české při kurzu platném ke dni podání žádosti o změnu měny úvěru.
Odpověď C:	N	Nic.
Odpověď D:	A	Předčasně splatit spotřebitelský úvěr a případně jej refinancovat v korunách u jiné banky.

Zdroj: ČBN, seznam zkouškových otázek

Počet otázek s více správnými odpověďmi je stanoven na 23.

OBRAZEK 11 – OTÁZKA S VÍCE SPRÁVNÝMI ODPOVĚĐMI

Text otázky:		Rozhodněte, která tvrzení jsou pravdivá - zprostředkovatel s dostatečným předstihem před zprostředkováním spotřebitelského úvěru poskytne spotřebiteli informace o:
Odpověď A:	A	tom, zda je samostatným zprostředkovatelem nebo vázaným zástupcem.
Odpověď B:	A	výši odměny placené spotřebitelem zprostředkovateli a není-li to možné, o způsobu jejího výpočtu.
Odpověď C:	A	oprávnění spotřebitele vyžádat si údaje o výši provize zprostředkovatele.
Odpověď D:	A	zákazu svázat uzavření smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru s jakoukoli doplňkovou službou.

Zdroj: ČBN, seznam zkouškových otázek

ZADÁNÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE

Tato případová studie je vybrána ze seznamu otázek pro tzv. kombinovanou zkoušku, které jsou platné od 13. 7. 2017.

„Odměňování fyzických osob – pracovníků

V registru ČNB zapsaný poskytovatel spotřebitelského úvěru a zároveň samostatný zprostředkovatel, firma SolidCredit s.r.o. má 19 pracovníků a jejím jediným jednatelem je pan Pink. Firma SolidCredit s.r.o. zprostředkovává úvěry pro poskytovatele Dobrý úvěr s.r.o., Bezva úvěr a.s. a Skvělý úvěr s.r.o. Jednatel společnosti SolidCredit s.r.o. vydal pro letošní rok v lednu interní pokyn, jehož nosná ustanovení jsou tato:

a) Cílovou odměnu 10 000 Kč za letošní rok získá ten pracovník, který p. Pinkovi doporučí alespoň 5 dalších fyzických osob, které se pak jakkoli smluvně zapojí do obchodní sítě SolidCreditu a jejich zapojení přinese nárůst zisku firmy alespoň o 50 000 Kč za příští

účetní rok; získané osoby nejprve absolvují dvoudenní vstupní školení za poplatek 7 950 Kč, až pak se s nimi podepíše vhodná smlouva.

b) Provize od Bezva úvěru a.s. je nic moc, úrokové sazby a RPSN mají sice taky nízké, ale jejich smluvní dokumentace je příliš obsáhlá a je s ní moc práce, tedy jejich propagační materiály netřeba vystavovat tak, aby byly pro klienty nejlépe vidět a oni se úvěru od Bezva úvěru dožadovali jako prvního v pořadí (materiály však nelze nevystavit a jejich produkty nějak upozad'ovat – lidi od Bezva úvěru totiž chodí na kontroly).

c) Provize od Skvělého úvěru s.r.o. je co do procenta z částek uzavřených úvěrových smluv největší. Mají vysoké úrokové sazby a víme, že spolupracují s dalšími šikovnými firmami, takže ve finále prakticky nemají problémy se splácením svých úvěrů – o splácení se starají sami. Přestože je známo, že na jejich praktiky při vymáhání dlužných splátek si spotřebitelé často stěžují, nejde o odpovědnost SolidCreditu, který má naopak prospěch z nízkého podílu dlouhodobě nesplácených úvěrů; z každého úvěru uzavřeného pro Skvělý úvěr tak bude osobní provize pro pracovníka o polovinu vyšší než u úvěrů od ostatních poskytovatelů.

d) Byl vypracován velmi podrobný ceník interních úkonů (43 různých položek), který stanoví ceny, jež klient zaplatí, i když si úvěr nakonec nevezme. Je na každém pracovníkovi, jak bude s klientem zacházet, aby mu mohl něco naučtovat – a jako SolidCredit bychom tedy nedělali zadarmo v případech, kdy si spotřebitel někdy i po dlouhých diskusích úvěr nakonec nevezme.

e) Každý pracovník, který sjedná úvěr na koupi automobilu od autosalónu Pink & bratři s.r.o., dostane zvláštní provizi ve výši 1,25 % z výše řádně zaplacené splátky úvěru za prvních 15 měsíců jeho splácení, a to přímo od prodejce automobilu.

f) Vánoční odměny v předpokládané výši „třináctého platu“ budou každému pracovníkovi kráceny o 50 Kč za každou klientovi zaslanou upomínku k jím sjednanému spotřebitelskému úvěru, o 100 Kč pak za prodlení klienta s každou splátkou jím sjednaného spotřebitelského úvěru za každý měsíc prodlení.

g) Případná vratka odměny vzniklá v důsledku předčasného splacení bude přeúčtována příslušnému pracovníkovi, který úvěr sjednal.

h) Provize za sjednání úvěru může být u dotyčného pracovníka navýšena bonusem, který firma SolidCredit vyplatí za zprostředkování životního pojištění. Tento bonus může činit až 250 % sjednaného ročního pojistného.“¹⁰⁵

Na tuto případovou studii je dále navázáno 5 otázek (vždy jen jedna správná odpověď), které mají prověřit znalost legislativy odměňování pracovníků v praxi.

---

¹⁰⁵Česká národní banka. ČNB: *Zkoušky ZSU* [online] 2017 [cit. 2017-05-07]. Dostupné WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/povolovací_schvalovací_rizeni/poskytovatele_spotřebitelskeho_uveru/zkousky_ZSU.html>.

PŘÍLOHA 4 – VÝKAZ Z/Z BANKOVNÍHO SEKTORU - KUMULATIVNĚ

Položka (mil. Kč)	31.12.2016	30.9.2016	30.6.2016	31.3.2016	31.12.2015	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015
Zisk z finanční a provozní činnosti	180 252	139 489	98 429	39 745	174 157	130 549	88 149	41 323
Úrokové výnosy	143 441	108 892	73 321	36 943	150 904	114 329	76 201	38 202
Úrokové náklady	33 566	26 670	18 643	9 737	39 974	30 579	20 478	10 848
Výnosy z dividend	11 884	11 678	11 123	2	7 733	7 988	6 920	1
Výnosy z poplatků a provizí	44 688	33 074	22 226	10 692	47 903	36 027	24 155	11 650
Náklady na poplatky a provize	12 339	8 898	5 867	2 755	13 284	9 969	6 605	3 210
Z/Z z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v RH do Z/Z	7 008	6 585	6 294	655	5 579	690	469	80
Z/Z z finančních aktiv a závazků k obchodování	6 969	4 103	2 219	37	9 331	7 263	5 340	3 328
Z/Z z finančních aktiv a závazků v RH vykázané do zisku nebo ztráty	-33	306	136	144	94	36	-354	282
Z/Z ze zajišťovacího účetnictví	-84	30	12	30	405	-61	-120	-58
Kurzové rozdíly - Z/Z	9 085	7 437	5 422	3 562	4 567	4 059	2 102	1 895
Z/Z z odúčtování nefinančních aktiv	1 751	1 746	1 590	8	776	274	277	294
Ostatní provozní výnosy	3 695	2 922	1 962	906	2 524	2 054	1 287	623
Ostatní provozní náklady	2 247	1 716	1 366	743	2 400	1 561	1 045	916
Správní náklady	71 385	53 283	35 928	18 607	70 722	53 012	35 605	17 314
Odpisy	6 980	5 268	3 458	1 678	6 569	4 800	3 215	1 586
Tvorba rezerv nebo jejich (-) reverzování	2 809	2 005	1 739	1 471	800	1 186	1 077	385
Ztráty ze znehodnocení celkem	11 416	8 119	5 668	1 391	16 005	7 345	4 231	1 794
Podíl na Z/Z dceřiných, společných a přidružených podniků	220	220	188	0	392	2	0	0
Z/Z z neoběžných aktiv a vyřazovaných skupin	779	789	188	183	62	58	84	11
Z/Z z pokračujících činností před zdaněním	88 662	71 823	52 011	16 782	80 515	64 265	44 105	20 255
Náklady nebo (-) výnosy na daň z příjmů z pokračujících činností	14 306	11 394	7 552	3 169	14 183	10 122	6 649	3 608
Z/Z z pokračujících činností po zdanění	74 356	60 429	44 459	13 613	66 332	54 143	37 457	16 647
Z/Z z ukončovaných činností po zdanění	373	209	267	204	41	0	0	0
Z/Z běžného roku po zdanění	74 729	60 638	44 727	13 818	66 373	54 143	37 457	16 647

Zdroj dat: ČNB, [online databáze – vlastní zpracování]

PŘÍLOHA 5 – VÝKAZ Z/Z BANKOVNÍHO SEKTORU BEZ KUMULATIVNÍCH SOUČTŮ

Položka (mil. Kč)	31.12.2016	30.9.2016	30.6.2016	31.3.2016	31.12.2015	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015
Zisk z finanční a provozní činnosti	40 763	41 060	58 684	39 745	43 608	42 400	46 826	41 323
Úrokové výnosy	34 549	35 571	36 378	36 943	36 575	38 128	37 999	38 202
Úrokové náklady	6 896	8 027	8 906	9 737	9 395	10 101	9 630	10 848
Výnosy z dividend	206	555	11 121	2	-255	1 068	6 919	1
Výnosy z poplatků a provizí	11 614	10 848	11 534	10 692	11 876	11 872	12 505	11 650
Náklady na poplatky a provize	3 441	3 031	3 112	2 755	3 315	3 364	3 395	3 210
Z/Z z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v RH do Z/Z	423	291	5 639	655	4 889	221	389	80
Z/Z z finančních aktiv a závazků k obchodování	2 866	1 884	2 182	37	2 068	1 923	2 012	3 328
Z/Z z finančních aktiv a závazků v RH vykázané do zisku nebo ztráty	-339	170	-8	144	58	390	-636	282
Z/Z ze zajišťovacího účetnictví	-114	18	-18	30	466	59	-62	-58
Kurzové rozdíly - Z/Z	1 648	2 015	1 860	3 562	508	1 957	207	1 895
Z/Z z odúčtování nefinančních aktiv	5	156	1 582	8	502	-3	-17	294
Ostatní provozní výnosy	773	960	1 056	906	470	767	664	623
Ostatní provozní náklady	531	350	623	743	839	516	129	916
Správní náklady	18 102	17 355	17 321	18 607	17 710	17 407	18 291	17 314
Odpisy	1 712	1 810	1 780	1 678	1 769	1 585	1 629	1 586
Tvorba rezerv nebo jejich (-) reverzování	804	266	268	1 471	-386	109	692	385
Ztráty ze znehodnocení celkem	3 297	2 451	4 277	1 391	8 660	3 114	2 437	1 794
Podíl na Z/Z dceřiných, společných a přidružených podniků	0	32	188	0	390	2	0	0
Z/Z z neoběžných aktiv a vyřazovaných skupin	-10	601	5	183	4	-26	73	11
Z/Z z pokračujících činností před zdaněním	16 839	19 812	35 229	16 782	16 250	20 160	23 850	20 255
Náklady nebo (-) výnosy na daň z příjmů z pokračujících činností	2 912	3 842	4 383	3 169	4 061	3 473	3 041	3 608
Z/Z z pokračujících činností po zdanění	13 927	15 970	30 846	13 613	12 189	16 686	20 810	16 647
Z/Z z ukončovaných činností po zdanění	164	-58	63	204	41	0	0	0
Z/Z běžného roku po zdanění	14 091	15 911	30 909	13 818	12 230	16 686	20 810	16 647

Zdroj dat: ČNB, [online databáze – vlastní zpracování]

